

הישיבה המאה-ותשע-עשרה של הכנסת השביעית

יום רביעי, כ"ו חשון תשל"א (25 נובמבר 1970)
ירושלים, הכנסת, שעה 12.30

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הז"ר י. גבון:

מוזכר הכנסת ה. ליאור:
ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה מטעם הממשלה: חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 8), תשל"א-1970.

לקריאה שנייה ושלישית: חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חידום (הארכת גיל שירות מילואים), תשל"א-1970 - שחזר מוועדת החוץ והבטחון.

כן הונחה החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ה בחשון תשל"א (24 בנובמבר 1970).

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. אני מביע את צערי על ששרים שצריכים היו להשיב על שאילתות ועל הצעות חוק של חברי הכנסת לא הספיקו להגיע לישיבה בזמן. אני נועל את ישיבת הכנסת ואפתח אותה בשעה 12.45.

(הישיבה חודשה בשעה 12.45)

הז"ר י. גבון:

אני מתכבד לחדש את ישיבת הכנסת. תחילה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ב. שאילתות ותשובות

הז"ר י. גבון:

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):
לאור העובדה שהשאילתה שלי הוגשה בתחיש מארס; לאור העובדה שהתשובה של כבוד השר ניתנת לאחר תשעה ירחי לידה; ולאור העובדה שרוב השאלות-תות שכבוד השר ישיב עליהן הוגשו לפני שישה חודשים, אני מתכבד לשאול את כבוד השר: האם הוא יהיה מוכן למנות סגן שר אשר יוכל להיפגש כדי להשיב על השאילתות, בהתאם לאמור בסעיף 42 (א) לתקנון הכנסת, ששר חייב להשיב על שאילתה תוך 21 יום מיום קבלתה?

הכנסת תעבור לסעיף א' בסדר-היום: שאילתות ותשובות. אבקש את שר החוץ לעלות לזוכן ולהשיב על שאילתות של חברי הכנסת.

1. ההצגות בעולם בעקבות ההתקפה הטרו-ריסטית על מטוס "אל על" במינכן

חבר-הכנסת ש. לורנץ שאל את שר החוץ ביום כ"ד באדר א' תשל"ל (2 במארס 1970):

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. כיצד הגיבו מדינות העולם על התקפת הרימונים הטרוריסטית בשדה התעופה במינכן?
2. כמה מדינות גינו פשע זה, ואילו הן?

שר-החוץ א. אבן:

1. פיצוץ-מטוס "סוויסאייר" באוויר בסביבות ציריך אירע זמן קצר לאחר ההתקפה הזדונית של המחב-לים על נוסעי אווירון "אל-על" במינכן. אסון "סוויס-אייר" האפיל על ההתקפה במינכן; רוב ההתבטאויות נגעו איפוא לעניין פיצוץ מטוס "סוויסאייר". מדינות רבות גינו מעשה חבלה זה. גם אירגונים בין-לאומיים רבים כמו יאט"א, איפלא"א, הפדרציה הבין-לאומית להעברה, האירגון האירופי האזורי לתעופה ומועצת אירופה גינו את המעשה ואף דנו בשורה של צעדים למניעת מעשי חבלה.
2. לפי דרישת עשר מדינות מערביות הוחלט על כנס מיוחד של איקא"ו אשר נתכנס ביוני השנה במונט-ריאול ונסתיים בהצהרה חגיגית, בה גינו כל המדינות החברות באיפלא"א מעשי החטיפות ופיגוע.

ראש ממשלת גרמניה גינה את התקפת המחבלים על נוסעי מטוס "אל על" במינכן.

הז"ר י. גבון:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת לורנץ.

2. פעולות הסברה מצד התאחדות הסטודנטים

בישראל באוניברסיטאות בחוץ-לארץ ומידת התמיכה מצד משרד החוץ בפעולות אלו

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמחלזנו שאלה את שר החוץ ביום י"ב באייר תשל"ל (18 במאי 1970):

בעתון "הארץ" מיום 5 במאי 1970 פורסם בשמו של מר משה עמירב, יושב-ראש התאחדות הסטודנטים ביש-ראל, תחת הכותרת "משרד החוץ מחבל במאמצי ההס-ברה של התאחדות הסטודנטים", שנוכח העובדה שהס-טודנטים באוניברסיטאות באירופה מגלים יחס אנטי-ישראלי ומפגזים איבה כלפינו, כפי שמעולם לא הפגיגו הרי משרד החוץ כובל לא פעם את ידי התאחדות הסטוד-נטים במאמצי ההסברה שלה, וכן מסרב הוא לתמוך בתכניות הנראות לו כבלתי-יעילות או חריפות מדי.

4) משרד החוץ איננו מטיל הגבלות על פעולות הסטודנטים, וכפי שכבר הוסבר, גם איננו מקיים פיקוח על פעולותיהם.

5) נפגשתי עם נציגי התאחדות הסטודנטים והללו הביעו סיפוק על יחס משרדי לפעולתם המדינית.

4. התופעות האנטישמיות בברית-המועצות ומאמצי ממשלת ישראל להתרועע כלפיהן לפני פורומים בין-לאומיים

חברת-הכנסת ש. ארבלי-אלמולינו שאלה את שר החוץ ביום י"ג בסיון תש"ל (17 ביוני 1970):

נוכח הפירסומים בעתונות בדבר גילויים אנטישמיים בברית-המועצות — רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם יש אינפורמציה מעודכנת על תופעות וגילויים אנטישמיים בברית-המועצות?
2. אם כן — במה מתבטאים גילויים ותופעות אלו?
3. האם ממשלת ישראל פעילה בפורומים המתאימים נגד תופעות אלה?
4. אם כן — איפה ומתי?

שר-החוץ א. אבן:

1. התשובה חיובית.

2. במסגרת תשובה לשאלתה תקצר היריעה מל-העלות נושא נכבד זה. רצוני להפנות את חברת הכנסת הנכבדה לשני דיונים שנערכו בכנסת בסוגיית יהדות ברית-המועצות ולבעיית האנטישמיות בתוכה. עמדותי על פרשה זו בדברי על המסע בברית-המועצות נגד מדינת ישראל והעם היהודי ב-4 במארס 1970. ביום ה-1 ביולי 1970 הרחיב על כך את הדיבור סגן ראש הממשלה לאחר מספר הצעות לסדר-היום שדנו אף הן בנושא יהדות ברית-המועצות.

3-4. ממשלת ישראל אינה חוסכת כל מאמץ להביא עובדות אלו לידיעת דעת הקהל העולמית ולהתרועע על הסכנות האורבות ליהודי ברית-המועצות. היא עושה זאת בדרכים רבות, באמצעים מגוונים ובפורומים בין-לאומיים שונים.

אחת הזירות בהן פועלת ממשלת ישראל בסוגיה זו היא א"ם. מדי שנה בשנה מצביעים נציגי ישראל בהופעותיהם בעצרת הכללית ובוועדה לזכויות האדם על הבעיה החמורה של האנטישמיות בברית-המועצות ומוקיעים גילוייה.

5. הצורך להביא לידיעת העולם הגאור את מעשי האכזריות מצד המחבלים בעת מאורעות הדמים בירדן

חברת-הכנסת י. תמיר שאלה את שר החוץ ביום כ' בסיון תש"ל (24 ביוני 1970):

לאחרונה נתחוללו בירדן מאורעות דמים, אשר לוו במעשים אכזריים של רצח ואונס, הן בין היורדים לבין עצמם והן כלפי זרים ששהו בירדן. במאורעות אלה נרצח הגספת הצבאי האמריקני לעיני רעייתו וילדיו. אפילו "פראבדה" המוסקבאי, בגיליון מיום 12 ביוני 1970, כינה את החבלנים "יסודות בלתי-אחראיים והרפתקנים".

הנני שואל את שר החוץ:

אילו צעדי הסברה נקטה ישראל להביא לידיעת

עוד נאמר באותה כתבה שמשדר החוץ סירב לתת להתאחדות הסטודנטים תקציב כולל של מאה אלף לירות להסברה, דבר שאלץ את ההתאחדות להקפיא את פעולות ההסברה באירופה.

אבקש את כבודו להשיבני:

1. האם הודעות יושב-ראש התאחדות הסטודנטים תואמות את המציאות?
2. אם כן — אילו פעולות הסברה נעשו על-ידי התאחדות הסטודנטים ומשרד החוץ הסתייג מהם?
3. מה שיעור הסכום שהוקצב על-ידי משרד החוץ לרשות התאחדות הסטודנטים, במיוחד לפעולות ההסברה שלהם בקרב הסטודנטים בעולם?

שר-החוץ א. אבן:

1. התאחדות הסטודנטים היא גוף עצמאי ולכן אין זה מציאותי לקבוע שמשדר החוץ כובל אותה בפעולותיה.

2. מאחר שהתאחדות הסטודנטים היא גוף עצמאי ואינו שייך למימסד הרשמי אין משרד החוץ רואה מתפקידו לקבוע עמדה ציבורית ביחס לפעולותיהם.

3. משרד החוץ לא הקציב בעבר סכומים גולבליים לפעולות הסטודנטים בחוץ-לארץ, אלא סייע בפרוייקטים ad hoc, בסיועות לוועידות וכינוסים בין-לאומיים ובאירוח סטודנטים זרים בארץ; כן העמיד המשרד לרשות הסטודנטים הדרכה, מרצים, חומר ויוזאלי וחומר כתוב.

3. עזרת משרד החוץ לפעולות ההסברה של הסטודנטים הישראליים בחוץ-לארץ

חברת-הכנסת מ. אביזוהר שאלה את שר החוץ ביום י"ט באייר תש"ל (25 במאי 1970):

בעתון "הארץ" (5 במאי 1970) התפרסם ראיון עם יושב-ראש התאחדות הסטודנטים בו קבע כי "משרד החוץ כובל לא מעט את התאחדות הסטודנטים במאמץ ההסברה שלה".

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. האם נכונה הידיעה?
2. באילו אמצעים מעודד משרד החוץ את פעולות ההסברה של הסטודנטים בחוץ-לארץ?
3. האם מטיל משרד החוץ פיקוח על פעולות ההסברה של התאחדות הסטודנטים?
4. אם כן — מה הם נימוקי המשרד להגבלות על פעולות ההסברה של התאחדות הסטודנטים הישראלית, וכיצד מטיל המשרד פיקוח על קיום הנחיותיו?

שר-החוץ א. אבן:

1. התאחדות הסטודנטים היא גוף עצמאי ולכן אין שום אפשרות למשרד החוץ לכבול אותה, אפילו רצה בכך.

2. משרד החוץ מסייע לסטודנטים בפרוייקטים ad hoc, נסיעות לוועידות ולכינוסים בין-לאומיים וב-אירוח סטודנטים זרים בארץ, וכן מעמיד המשרד לרשות הסטודנטים בארץ ובחוץ-לארץ הדרכה, מרצים וחומר אינפורמטיבי.

3. משרד החוץ איננו מטיל פיקוח על פעולות ההסברה של הסטודנטים, כי ההתאחדות היא גוף עצמאי ובלתי-תלוי.

העולם הגאור את המאורעות בירדן וטיבם, שאחראים להם "לוחמי החירות" לסוגיהם?

ש"ר החוץ א. אבן:

המאורעות בירדן על מעשי האכזריות כלפי נשים וילדים עמדו בזמנם במרכז ההתעניינות העולמית וזכו לכיסוי נרחב בכל אמצעי התקשורת בלי התערבותנו. לדוגמא, רצח עוזר הנספח הצבאי האמריקני Major Robert Perry ב-10 ביוני 1970 לעיני משפחתו.

נתונים על מקרים אלה הועברו לנציגויותינו ומשמ" שים בידן במגעייהן השוטפים עם צינורות התקשורת. החומר גם משמש טיעון להשוואה בין המצב השורר בגדה המערבית, שבה החיים מתנהלים כסדרם, לבין תנאי החיים בירדן.

6. ידיעה בדבר אולטימטום סובייטי לארצות-הברית בקשר לסיכסוך הישראלי-ערבי

חברת-הכנסת מ. פרוש שאל את שר החוץ ביום כ"ט בסיון תש"ל (3 ביולי 1970):

בעתון "הארץ" מיום כ"ה סיון תש"ל (29 ביוני 1970) פורסם בשם כתב העת "גובל אובסרבטור" כי "ברית-המועצות מאיימת בהפעלת כוח למען הסדר במזרח התיכון", וכי ברית-המועצות הגישה לארצות-הברית "אולטימטום" ובו היא תובעת פתרון לסיכסוך הישראלי-ערבי תוך שלושה חודשים.

הנני מבקש לדעת:

1. האם לפי ידיעות שבידי הממשלה הגישה ברית-המועצות "אולטימטום" כנ"ל?
2. אם אמנם הוגש "אולטימטום", כיצד הגיבה ארצות-הברית על כך?

ש"ר החוץ א. אבן:

העובדה היחידה הידועה לי היא כי הדבר התפרסם בכתב-העת שמזכיר השואל הגכבד.

אם הוגש אולטימטום ביוני לשלושה חודשים יש להדות כי לא היה זה אולטימטום יעיל ביותר.

7. אספקה צבאית לישראל ולחץ אמריקני בקשר לתכנית רוג'רס

חברת-הכנסת א. אבנרי שאל את שר החוץ ביום כ"ט בסיון תש"ל (3 ביולי 1970):

"הארץ" של יום 22 ביוני 1970 מוסר, כי ארצות-הברית לוחצת על ישראל ותובעת ממנה להכריז על נכונותה לבצע את החלטת מועצת הבטחון מנובמבר 1967 בדבר הפסקת אש בין ישראל לבין מצרים ללא תנאים.

עוד נמסר בידיעה, כי ממשלת ארצות-הברית מעכבת את החלטתה בעניין אספקת פאנטומים לישראל בעקבות התפתחות זו.

הנני מבקש לדעת:

1. האם הידיעה דלעיל נכונה?
2. האם לוחצת ממשלת ארצות-הברית על ישראל לקבל החלטות כלשהן? ואם כן — אילו הן החלטות?
3. האם מתנה ממשלת ארצות-הברית החלטתה בעניין אספקת מטוסים לישראל בהחלטות כלשהן, ואם כן — מה הן החלטות?

ש"ר החוץ א. אבן:

1. לא.

2. ממשלת ארצות-הברית הפצירה בישראל להי-ענות בחיוב ליוזמה המדינית שעליה הכריז מזכיר המדינה רוג'רס ביום 25 ביוני ושפרטיה פורסמו.

3. אספקה צבאית לישראל באה לישראל לפני קבלת היוזמה האמריקנית ולאחריה.

הי"ד י. נבון:

שאלה גוספת לחברת-הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

כבוד השר, לפי אותו סעיף בתקנון שהוזכר קודם לכן, שר שאין ביכולתו לענות תוך 21 יום, עליו לפנות ליושב-ראש הכנסת. האם בשאלתה זו ובשאלות אחרות נהג השר בהתאם לכך?

הי"ד י. נבון:

אבקש את השר לא להשיב לשאלה זו, כי זו לא שאלה נוספת.

8. שיחות שקיים ד"ר גולדמן והדיווח עליהן

חברת-הכנסת א. אבנרי שאל את שר החוץ ביום כ"ט בסיון תש"ל (3 ביולי 1970):

1. האם דיווח הד"ר גולדמן לשר החוץ על השיחות שהוא עומד לקיים עם הנשיא טיטו והמלך חסאן — בטרם קיימו השיחות?

2. האם דיווח הד"ר גולדמן לנציגים מוסמכים של הממשלה על השיחות הנ"ל לאחר שנערכו?

ש"ר החוץ א. אבן:

1. לא.

2. כן.

9. עזרת ישראל לנפגעי השטפונות ברומניה

חברת-הכנסת ש. ארבלי-אלמוזלינו שאלה את שר החוץ ביום כ"ט בסיון תש"ל (3 ביולי 1970):

נוכח השטפונות העזים שפקדו את רומניה והנזקים הקשים שנגרמו לאוכלוסייה של אזורים מסוימים במדינה, ונוכח יחסי הידידות הקיימים בין ישראל לרומניה, רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הוגשה עזרה על-ידי מוסדות ממלכתיים לנפגעי השטפונות ברומניה?
2. אם כן — איזו עזרה?
3. האם הוגשה ומוגשת עזרה על-ידי מוסדות ציבוריים ופרטיים?
4. מה היא העזרה שהוגשה עד עכשיו?

ש"ר החוץ א. אבן:

מיד עם התקבל הידיעות הראשונות משגרירותנו בבוקרשט על אסון הטבע שפקד את רומניה ועל היקפו נחלצה ישראל למפעל העזרה.

מטען תרופות ואבקת חלב שנשלח במטוס "אל-על" לרומניה על-ידי משרד החוץ ומגן דה אדום היה בין המשלוחים הראשונים שהגיעו לרומניה מארצות ירדו-תיית.

גורמים פרטיים, כלכליים וציבוריים הציעו באופן

— שאילתות ותשובות (אבן, ארבל-אלמוזלינו, ש. תמיד, לורנץ, נבון) —

הכנסת, כידוע, דנה בפרשה זו ביום 1 ביולי ועדת החוק והבטחון פירסמה את סיכומיה בנדון ביום 21 ביולי, והם הועברו על-ידי משרד החוק אל כל הנציגויות למען פירסומם באמצעי התקשורת.

11. הסברים לשדי חוץ באירופה בעניין השטחים

חבר-הכנסת ש. תמיד שאל את שר החוץ ביום כ"ט בסיון תשל"א (3 ביולי 1970):

"ב"הארץ" מיום 17 ביוני 1970, מצויין כי בשיחותיו של שר החוץ, מר אבא אבן, עם שר החוץ האיטלקי, מר אלדו מורה, הצהיר שר החוץ ש"אין בדעת ישראל לספח את השטחים והיא ממשכה לקיים הלכה למעשה את עקרון אי-הסיפוח".

אבקש את כבוד השר להשיבני:

1. האם אמר כבוד שר החוץ את הדברים המצו-טטים?

2. אם כן — האם נאמרו דברים אלה על דעת הממשלה כולה?

שר-החוץ א. אבן:

שיחתי עם מר מורו היתה סודית והעתון הסתכן בניחוש או השערה.

נכון שהסברתי לשדי חוץ באירופה שהתעניינו בנושא כי ממשלת ישראל והכנסת לא הסכימו להחיל את חוק ישראל בשטחי הממשל הצבאי באשר עמדת ישראל היא שגורלם המדיני של השטחים ייקבע במשא-ומתן על חוזה שלום שבו ייקבעו גבולות בטוחים ומוסכמים של ישראל שיהיו שונים גם מקווי שביתת הנשק וגם מקווי הפסקת האש. כידוע לשואל הנכבד — ולמורת רוחו — זוהי עמדתה של ממשלת ישראל.

12. מגישותיו של ד"ר נחום גולדמן עם אישים שונים בוויינגטון

חבר-הכנסת ש. לורנץ שאל את שר החוץ ביום כ"ט בסיון תשל"א (3 ביולי 1970):

בעתון "הארץ" מיום א' בסיון תשל"א (5 ביולי 1970) פורסם, כי ד"ר נחום גולדמן עמד להיפגש בוויינגטון עם עוזר שר החוץ ג'וזף סיקס, עם יועץ הנשיא הנרי קיסינג'ר ועם השגריר הסובייטי אנטולי דוברנין; הפגישות הוסדרו באמצעות השגרירות הישראלית, למרות שד"ר גולדמן נפגש עם אישים אלה כ"יחיד".

אבקש את כבוד השר להשיבני:

1. האם נכונה הידיעה ששגרירות ישראל טיפלה בעניין באיזו צורה שהיא?

2. אם כן — האם הוסדרו הפגישות באמצעות שגרירות ישראל?

3. אם כן — האם דיווח ד"ר גולדמן לשגרירות על תוכן שיחותיו?

שר-החוץ א. אבן:

אין לי מה להוסיף לתשובתי על שאילתה של חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו מיום 22 ביולי 1970 בעניין זה.

הי"ר י. נבון:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת לורנץ.

ספוגטי תרומתם ועזרתם. כתוצאה מהתעוררות זו ובעידוד ממשלת ישראל נתארגן ועד ציבורי לעזרת נפגעי השטפונות. את נשיאות הוועד נטל על עצמו השר ישראל ברזילי ז"ל, ועם פטידתו הפתאומית הועבר התפקיד לידי השר זאב שרף יבל"א.

תוך חודש ימים הצליח הוועד לגייס ולהעביר לרומניה תרומות בכסף ובשווה כסף, כגון: בגדים, שמכות, חוטי חשמל וכן בעלי חיים — עשרות פרות גזעיות ואלפי תרנגולות.

הסך הכולל של מפעל זה מגיע ל-900,000 ל"י, לערך.

10. מאסרי יהודים בברית-המועצות ופעילות משדד החוץ נגד מאסרים אלו

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר החוץ ביום כ"ט בסיון תשל"א (3 ביולי 1970):

בעתונות פורסם שמספר יהודים נאסרו בברית-המועצות וביניהם כאלה שפנו בבקשה לשלטונות ברית-המועצות לאפשר להם לעלות לישראל.

רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם מצוי בידי משרד החוץ מידע על מאסרי יהודים בברית-המועצות בחודש יוני?

2. אם כן — מה מספר היהודים שנאסרו?

3. מה הן ההאשמות המיוחסות להם ושגרמו למעצרים?

4. האם נעשו פעולות על-ידי משרד החוץ לעורר את דעת הקהל בעולם נגד המאסרים?

שר-החוץ א. אבן:

ידוע לנו שב-15 ביוני שנה זו נאסרו בשדה התעופה בלנינגרד היהודים ששמותיהם כלהלן: 1. אדוארד קוזנצוב; 2. סילביה קוזנצוב-זלמנסון; 3. אנטולי אלק-מן; 4. איזיה זלמנסון; 5. וולף זלמנסון; 6. לייב חנוך; 7. מרי חנוך; 8. יוסף מגדלוביץ; 9. בוריס פסטנר. כולם מריגה. הללו נאסרו בהאשמה של חטיפת מטוס כביכול לפי סעיף הדין בבגידה במולדת.

באותו יום וכמעט באותה השעה, תוך ביצוע חקירות וחיפושים אצל עשרות משפחות יהודיות בריגה, מוסקבה, לנינגרד וחרקוב נאסרו שמונה יהודים נוספים, כולם תושבי לנינגרד: 1. ולדימיר מוגילבר; 2. לאסאל צ'רנו-גלז; 3. דוד צ'רנוגלז; 4. הלל בוטמן; 5. לייב קורנבליט; 6. לייב יאגמן; 7. שלמה קרייזנר; 8. אנטולי גולדפלד.

יהודים אלו נאסרו מי במקומות נופש, מי במקום עבודה ומי בביתו. לא ידוע לנו במה הואשמו אולם ידוע מן העתונות שהסעיף שעליו הסתמכו פקידי שלטונות הבטחון בבואם לערוך את החיפושים דן בבגידה במולדת.

לפי ידיעות של ה"וויינגטון פוסט" מן ה-14 ביולי נאסר ב-10 ביולי עוד יהודי תושב לנינגרד, והוא ויקטור בוגוסלבסקי, שבסוף יוני פירסם מכתבו לתובע הראשי בברית-המועצות, רודנקו, ובו הוא מוכיח שלא היה כל קשר בין יהודי לנינגרד שנאסרו ובין פרשת המטוס. מר בוגוסלבסקי טען במכתבו ש"אשמתם" של שמונת יהודי לנינגרד הוא אך ורק רצונם העו לעלות לישראל. בסך הכל, איפוא, לפי ידיעות שהגיעו למערה, נמצאים כעת במעצר שמונה-עשר יהודים.

שירותי התעמולה הערביים מפרסמים נתונים אכזריים על מצבם של האזרחים הערביים החיים בישראל משנת 1948. בין השאר מודגש כי הם מופלים לרעה בתקציבי החינוך והחקלאות, וכי נמנעת התקדמותם החברתית והכלכלית.

התעמולה הערבית בארצות אלה מטילה על ישראל את האשמה בלוחמה מתמדת. מקובל שם כי ישראל היא זו שהפירה את הסכם הפסקת האש ורק בגלל תוקפנותה נמשכת הלוחמה הנוכחית.

נוכח כל אלה אבקש את כבוד השר להשיבני:

1. מה עשה ועושה משרד החוץ כדי להסביר בקרב דעת הקהל בארצות הסקנדינביות את עמדת ישראל באותם עניינים שמפרט אורי אורן בכתבתו?

2. מדוע לא פעלה שגרירות ישראל בשבדיה כדי להעביר נתונים המכחישים את האשמות דו"ח "אמנסטי" שניתן להן הד עצום במדינות אלה?

3. מדוע אין ישראל פועלת להסברת עמדתה אשר להמשך ההפגנות בקו התעלה והמשך הלוחמה באזור זה, נוכח הפרת הפסקת האש על ידי מצרים?

4. אילו לקחים מוסקים לגבי עבודת ההסברה של משרד החוץ מן העובדה כי בארצות אלה ובארצות רבות אחרות לא ידועה כלל עמדת ישראל בנושאים מדיניים חשובים?

5. האם הזמין משרד החוץ סקרי דעת קהל כדי לברר מה הם הלכי-הרוח בקרב הציבור בארצות סקנדינביה?

6. מה מספר עובדי מחלקת ההסברה במשרד החוץ הפועלים במסגרת השגריריות השונות בסקנדינביה?

7. מה מספרם של עובדי משרד החוץ הממונים על ענייני ההסברה בשגריריות השונות בסקנדינביה?

8. מה היו ההוצאות על הסברה ישראלית בסקנדינביה בשנת הכספים האחרונה?

שר-החוץ א. אבן:

למר אורן בקיאות מוגבלת בדעת הקהל בסקנדינביה ואינו מסוגל, לפי מיטב ידיעתי, להבין את הכתוב והמשודר באמצעי התקשורת שם. מכאן ההפרזה שבי-תיאור חד-צדדי זה.

1. משרד החוץ מתדרך באופן שוטף את הנציגויות בחוץ-לארץ בכל הנושאים הנזכרים. הנציגויות מעבירות את המידע לאמצעי התקשורת, לגופים ציבוריים ולחוגים מדיניים עמם הן מנהלות מגע קבוע.

2-3. שגרירותנו בשבדיה פעלה בהתאם לתירוץ שקיבלה ודאגה להפצה מיריבת של עמדת ישראל בנושאים הנזכרים, לרבות נושא "אמנסטי". אין יסוד להנחת חב"ר הכנסת כי עמדתנו אינה ידועה.

4. עמדת ישראל בכל הנושאים המרכזיים מובאת באופן שוטף לידיעת החוגים המדיניים, הפרשנים ואמצעי התקשורת בארצות סקנדינביה. כל זאת במסגרת התקציב העומד לרשות פעולות אלה.

5. משרד החוץ לא הזמין סקרי דעת קהל בסקנדינביה, אך משתמש בכל הזוויות הנחוצה בממצאים של סקרי דעת קהל שנערכים שלא מטעמה. ממצאים אלה אינם מאשרים את ההערכה המצוטטת על-ידי השואל הנכבד.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):

האם מותר לאזרחי ישראל לנהל שיחות מדיניות עם ראשי מדינות בלי הסכמת משרד החוץ או הממשלה?

שר-החוץ א. אבן:

אם השאלה מוגשת כשאלה משפטית, אני מניח שהתשובה חיובית. אין שום סמכות חוקית בידי שר החוץ בעניין זה ואינני תובע סמכות כזאת.

13. תכנית סובייטית למתרון הסיכסוך הישראלי-ערבי תבר-הכנסת ד. ארזי שאל את שר החוץ ביום י"א בתמוז תש"ל (15 ביולי 1970):

נוכח הידיעות הסותרות שנתפרסמו בימים האחרונים על תכנית סובייטית חדשה לפתרון הסיכסוך הישראלי-ערבי, אבקש מכבודו להשיבני:

האם ידוע למשרד החוץ תוכן התכנית הזו ומה הם עיקריה?

שר-החוץ א. אבן:

לא ברור לאלו ידיעות מתכוון השואל הנכבד.

אם כוונתו לידיעות אשר הופיעו, ובוודאי לא בלי כוונה והכוונה, בעקבות מאמר שפורסם ב-11 ביולי ב-"Soviet Weekly" בלונדון - אוכל רק לומר, כי אין כאן כל יסוד לדבר על "תכנית סובייטית חדשה".

מחברו של המאמר שנתפרסם בביוולטין של השגרירות הסובייטית בלונדון חוזר למעשה על מספר עקרונות שכבר הגישו נציגי ברית-המועצות לשולחן דיוניהם של נציגי ארבע המעצמות מספר פעמים במשך השנה האחרונה, כגון הצורך בהצהרת ישראל ומדינות ערב על נכונותן לבצע החלטת מועצת הבטחון על כל חלקיה והתביעה לנסיגה ישראלית כללית מכל השטחים. בדברים שנתפרסמו במאמר הנ"ל אין, כבעבר, כל איזכור לכינון שלום אמתי, להסכם חוזי ומחייב, לקביעת גבולות בטוחים, מוכרים ומוסכמים, למשא-ומתן בין הצדדים.

כאמור, אין כאן כל תכנית סובייטית חדשה ובוודאי לא תכנית שישראל תוכל לראות בה צעד לשלום. אם פני ברית-המועצות לשלום או להנצחת המתיחות הקיימת ואף להגברתה - זאת נוכל לשפוט לא על-פי מהלכיה התעמולתיים והדיפלומטיים אלא רק על-פי מעשיה בעתיד, מעשים שיכונו לא עוד להגברת תוקפנותם של שכנינו, כי אם לעידוד רצונם לפתוח במשא-ומתן עם ישראל ללא תנאים מוקדמים.

14. ההסברה הישראלית בארצות סקנדינביה נוכח התעמולה הערבית

חברי-הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום י"א בתמוז תש"ל (15 ביולי 1970):

בידיעות אחרונות מיום 26 ביוני 1970 מדווח מר אורי אורן בכתבתו על המחללים בהסברה בארצות סקנדינביה כפי שהיה עד להם. הרושם הכללי בארצות סקנדינביה הוא, כי בישראל עצורים עשרות אלפי ערבים במעצרים אדמיניסטרטיביים. כן מקובל בארצות אלה כי העצורים הללו סובלים מעינויים אכזריים על-ידי הישראלים.

בשבדיה, דניה ונורבגיה פורסם הדו"ח של אגודת "אמנסטי" המאשים את ישראל במעשי אכזריות בשטחים המשוחזרים. שום תגובה ישראלית לא פורסמה לדו"ח מטעם זה.

בכל מקרה שוקל המשרד אם ואיך להגיב. יש מצבים המחייבים תגובה ישירה ואחרים התובעים טיפול אחר. שגרירינו נוהגים לשקול כל מקרה לגופו.

17. ידיעה בדבר אספקת מטוסי "קרוסיידר" במקום הפאנטום

חבר-הכנסת ש. כהן שאל את שר החוץ ביום י"ט בתמוז תש"ל (23 ביולי 1970):

1. האם יש אמת בפירסומים שנועשו לאחרונה ושליפתם הציעה ארצות-הברית לספק לישראל מטוסים מסוג קרוסיידר פ.ז. 8, במקום מטוסי הפאנטום?
2. אם יש אמת בפירסומים הנ"ל — האם החליטה ישראל לקבל את המטוסים הנ"ל?
3. האם מתנה ממשלת ארצות-הברית הספקת המטוסים הנ"ל או מטוסים אחרים בויתורים מצד ישראל?

שר-החוץ א. אבן:

1. לא.
2. בשום שיחה עם ממשלת ארצות-הברית לא הוזכר שמו של המטוס ההוא.
3. לא.

18. קריטריונים ונתונים על קבלת עובדים לשירות החוץ

חבר-הכנסת ז. שובל שאל את שר החוץ ביום י"ט בתמוז תש"ל (23 ביולי 1970):

ב-1954 הוחל בשיטת ה"צוערים" (מתמחים), שקבעה דפוסים לקבלת עובדים חדשים לשירות החוץ, על-פי קריטריונים ומבחנים קפדניים. אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. האם שיטה זו הוכיחה עצמה?
2. כמה אנשים התקבלו למשרד מאז 1954 לפי שיטת ה"צוערים"?
3. כמה מהם הגיעו לדרגת ראש נציגות או מנהל מחלקה?
4. האם ממשיך המשרד לקבל אנשים לשירות החוץ המדיני (להבדיל מתחומי פעולה אחרים של המש"ד) גם ללא מכרזים ובחינות? ואם כן — כמה נתקבלו בצורה זו מאז 1954?

שר-החוץ א. אבן:

1. תשובתנו חיובית. שיטה זו מאפשרת בחירת צוערים טובים מקרב המועמדים הרבים לשירות המדיני ומבטיחה עתודה לשירות החוץ.
2. נתקבלו למשרד מאז 1954 ועד 1970, באמצעות מכרז צוערים, 56 עובדים.
3. לדרגת ראש הנציגות או מנהל מחלקה הגיעו עד היום שלושה מבין הצוערים.
4. א) משרד החוץ מקבל לשירות המדיני אנשים ללא מכרז ובחינות בהתאם לפטור שנקבע בחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט—1959, והתקנות שהותקנו על פיו (מינויים ממשלתיים של ראשי נציגות או מינויים של יועצים ומזכירים ראשונים על-פי חוזה.
- ב) המשרד לא ניהל רישום על צורות ההעסקה

6-7. כל הסגל המדיני של נציגויותינו עוסק בנושא ההסברה, אך יש עובדים שזה עיקר התמחותם. 8. על החלוקה הפנימית של תקציב ההסברה הגלוי לכל בדיעתי למסור בפומבי, אך אשמח להמציא לחבר הכנסת המכובד פרטים אלה באופן אישי.

15. קשרי ישראל עם טיוואן

חבר-הכנסת ז. המר שאל את שר החוץ ביום י"א בתמוז תש"ל (15 ביולי 1970):

1. באילו מישורים מקיימת ישראל קשרים עם טיוואן (פורמוזה)?
2. האם מקיימת ישראל קשרים דיפלומטיים (נציג-גיות) עם טיוואן?
3. אם לאו — מדוע?
4. האם מתכוון משרדו לפעול לקיום קשרים אלו?

שר-החוץ א. אבן:

1. קיימים קשרים מעשיים עם טיוואן, בשטחים שונים, בין אזרחים ומוסדות במישור לא-ממשלתי. במישור ממשלתי מתקיימים מומן לזמן מגעים מצומצמים, בעיקר באו"ם.
2. התשובה שלילית.
3. כידוע הכירה ישראל, בשנת 1950, בסין העממית.
4. השאלה איננה עומדת על הפרק בשלב זה, אולם אין מגיעה לפיתוח מתמיד של קשרים מעשיים.

16. נתונים על פעולות ההסברה של נציגויות ישראל בארצות סקנדינביה

חבר-הכנסת ז. שובל שאל את שר החוץ ביום י"א בתמוז תש"ל (15 ביולי 1970):

- במאמרו ב"ידיעות אחרונות" מיום 26 ביוני 1970 כותב העתונאי אורי אורן על מחדלי הסברה חמורים של ישראל בארצות סקנדינביה, ובפרט בשבדיה. בעקבות ידיעות אלה אודה לכבוד השר אם ישיבני:
1. האם יש בנציגויותינו בארצות הנ"ל נספח או נספחים לענייני הסברה?
 2. האם נוהגים אנשים הנמנים עם סגל נציגויותינו בארצות הנ"ל לקיים פגישות תקופתיות להספקת מידע-רקע לעתונות המקומית?
 3. האם נכון הדבר ששגרירנו בשבדיה קיבל הוראות לא להגיב על פירסום ידיעות אנטי-ישראליות מגמתיות בארץ מושבו?

שר-החוץ א. אבן:

1. עבודת ההסברה תופסת חלק מרכזי בפעולת נציגויותינו ומתבצעת על-ידי כל אנשי הסגל המדיני שבנציגויות, ובכלל זה סקנדינביה, אך יש עובדים שזה עיקר התמחותם.
- בשל מגבלות תקציביות אין נספח הסברה בנציגויותינו בסקנדינביה.
2. התשובה חיובית.
3. משרד החוץ לא נתן לנציגיו הוראות לא להגיב על פירסום ידיעות אנטי-ישראליות מגמתיות במקום מושבם. אינני יודע מדוע טענה כזאת מופצת בעתונות.

חברת ד', ישיבה קי"ט

— שאילתות ותשובות (אבן, האונגר, נבון, ש. תמיר) —

בבריסל כי הגורמליוציה של היחסים בין ישראל לספרד תלויה בצד הספרדי בלבד ?

3. מה פועל משרד החוץ לכינון יחסים דיפלומטיים עם ספרד ?

שר-החוץ א. אבן :

1. לפי סוכנויות הידיעות הבין-לאומיות אמר שר החוץ הספרדי, מר לופס בראבו, במאוס השנה, בראיון עם כתבו של עתון ספרדי, כי העובדה שספרד היא ידידה של ארצות ערב אין משמעותה כי היא אויבת של ישראל.

חוגים מסויימים ראו בזה רמז כאילו מוכן שר החוץ הספרדי לכונן יחסים עם ישראל. לעומת זאת הצהיר שר החוץ הספרדי בהזדמנויות שונות, לפי ראיון זה ואחריו, כי כינון יחסים בין שתי הארצות מותנה בהכרת ישראל על-ידי ארצות ערב והשכנת שלום במזרח התיכון.

2. בהקשר זה אמרתי בפברואר השנה בראיון שנתתי בבריסל, שהגורמליוציה של היחסים בין ישראל לספרד תלויה בספרד. אנו נראה בעיני יפה גורמליוציה כזו.

3. בסוף חודש יוני — אגב חתימת הסכם עם השוק המשותף על-ידי שתי הארצות — קויימה בלוקסמ" בורג פגישה בין שר החוץ הספרדי לבניני ובה נדון בין היתר עתיד היחסים בין ספרד לישראל. מאז נתקיימו חילופי דברים בינינו בכתב. אין לי להוסיף ברגע זה בגדון על האמור בסעיפים הקודמים.

21. יוזום ביקוריהם של אנשי רוח צרפתיים בישראל

חבר-הכנסת ג. האונגר שאל את שר החוץ ביום כ"ג בתמוז תש"ל (27 ביולי 1970) :

נוכח המפנה החיובי בקרב אנשי רוח צרפתיים, אוהדי הערבים, שביקרו בישראל ואשר הערכותיהם החיוביות על המדינה וראשיה פורסמו לאחרונה ב"שולחן עגול" ב"נובל אובסרבטור", רצוני לשאול את כבוד השר : האם מתכוון משרד החוץ ליוזם ביקורים נוספים של אישים מחוגים אלה, מצרפת ומארצות אחרות, לביקור בישראל בכדי שיוכלו לעמוד על העובדות לאשורן ?

שר-החוץ א. אבן :

התשובה בכללה חיובית.

מאז ומתמיד סובר משרד החוץ שאין דרך טובה להסביר בעיות ישראל מאשר באמצעות ביקורי אישים בה — אם ביהודים ואם בקבוצות — ועל אף תנאי התק" ציב הקשים בהם הוא פועל שוקד הוא לקיים דרך זו הלכה למעשה במידה מירבית.

22—24. כניעת חברות תעשייה בעולם לחרם הערבי ותגובת ישראל כלפיהן

חבר-הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום כ"ד בתמוז תש"ל (28 ביולי 1970) :

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיבני :

א. אילו חברות תעשייה גדולות בעולם נכנעו באופן רשמי לתכתיבי החרם הערבי ואינן מקיימות יחסי מסחר עם ישראל ?

ב. מה הם האמצעים הכלכליים והאחרים שנקטו כלפי אותם גורמים המקיימים חרם על מסחר עם גורמים ישראלים ?

השונות של עובדיו ולא נתבקש לנהל רישום מעין זה. מאז 1962 הונהג במשרד תקן גלובלי בארץ ובחוץ-לארץ ועל כן אין כל אפשרות לשחזר כיום את צורות ההעסקה ולהציא את הנתונים המבוקשים על-ידי השואל.

19. הזמת תעמולת הזוועה של אירגוני החבלה בחוץ-לארץ

חבר-הכנסת ג. האונגר שאל את שר החוץ ביום י"ט בתמוז תש"ל (23 ביולי 1970) :

מתרבות והולכות הופעות תעמולה מצד אירגוני החבלה בתחנות רדיו וטלוויזיה שונות בעולם. בהופעות אלה מתפרסם מידע כוזב על ישראל ועל כוונותיה המדיניות ותעמולת זוועה על פעולותיה, כגון רצח מכוון של ילדים.

שאלותי הן :

א. האם קיבלו נציגויות המדינה הוראה לעקוב אחרי הופעות אלה, לדווח עליהן, ולהציע תגובות מצדנו ?

ב. מה היא תכניתו של משרד החוץ ומה פעולותיו להזמת הכוזבים המתפרסמים בחוץ-לארץ, בדרך התק-שורת ההמונית, ולמתן תשובות הולמות לאמור בהופעות האמורות ?

שר-החוץ א. אבן :

א. נציגויות ישראל בחוץ-לארץ עוקבות בהתמדה אחר כל פעולת הסברה עוינת, וכמובן שתשומת-לבן מופנית גם לתעמולת אירגוני החבלה.

ב. הסברת משרד החוץ מאירה את כל המתרחש באזורנו והסברתנו זוכה לדרגת אמינות גבוהה. בתארה את המתרחש מתייחסת הסברתנו לכוזבים המופצים על-ידי אירגוני החבלה, עושה להזמתן ושמה את הדגש על המחשת העובדה שמטרתם המרכזית של המחבלים היא היסול קיומה הפיסי של ישראל.

היו"ר י. נבון :

שאלה נוספת לחבר-הכנסת האונגר.

גדעון האונגר (המפלגה הליברלית העצמאית) :

מה ההסבר שלך להצלחות לא מבוטלות שזכו להן דוברי אירגוני החבלה בתכניות רדיו וטלוויזיה בגרמניה ובארצות אירופה, כוונתי — במיוחד בסקנדינביה ?

שר-החוץ א. אבן :

קשה לי להתייחס להערכה כללית של הצלחה. אני גם ער לעובדה, כי בדרך כלל המוניטין של האירגונים האלה אינם במעלה, במיוחד לאחר המאורעות של הקיץ והסתיו. אין לנו אפשרות למונע הפצת תעמולתם בשידורי סקנדינביה. יש באפשרותנו לבקש להזים את הדיבות הללו ולהגיד את דברנו.

20. יחסי ישראל-ספרד

חבר-הכנסת ג. האונגר שאל את שר החוץ ביום כ"ג בתמוז תש"ל (27 ביולי 1970) :

נמסר כי שר החוץ הספרדי, מר גריגוריו לופס בראבו, הכריז במדריד, כי נוצר עתה חדש ביחסים בין ספרד לישראל.

שאלותי הן :

1. הנכונה הידיעה ?

2. הנכון הדבר כי שר החוץ, אבא אבן, הכריז

25. בקשתו של כתב עתון יפאני רב המוצה לראיין אישים בממשלה

חבר הכנסת י. תמיר שאל את שר החוץ ביום כ"ד בתמוז תש"ל (28 ביולי 1970):

העתונאי מר שמואל שניצר מ"מעריב" מספר בעתונו מ-24 ביולי 1970, שבמערכת העתון היפאני "מאיניצ'י שימבון" ("אחד העתונים הלווייתנים של יפאן שתפוצתו היומית 7½ מיליון עותקים - תפוצה העולה על כל עתון יומי המופיע בעולם המערבי") נמסד לו כטרוניה נגד ההסברה הישראלית, ששלוחו המיוחד של העתון ביקש בזמנו להיפגש עם ראש הממשלה, או סגן ראש הממשלה או שר הבטחון, ומר שניצר מפרסם: "הכתב הגיש את הבקשה בצינורות המקובלים. לבסוף הדיעונו לו שאיש מהשלושה אינו יכול לראותו".

מר שניצר הוסיף, שהעתון קרא את כתבו חזרה מישראל.

בקשר לנ"ל יואיל נא השר להשיבני:

- א. האם הידיעה נכונה?
- ב. אם כן - מה הסיבה שלא נוצלה הזדמנות זו להסביר בעיית ישראל לפני ציבור הקוראים של יפאן?

שר החוץ א. אבן:

כאשר העתונאי ביקש את הראיונות היו שלושת האישים הנזכרים עסוקים בדיונים בשאלות מדיניות. לכן לא נענו לבקשה לראיונות במועד שביקש העתונאי. הוא ביקש גם פגישה עם שר החוץ והשר נענה לבקשתו.

יצוין שההסברה הישראלית איננה מחמיצה שום הזדמנות להבהיר את העמדה הישראלית ביפאן. כך, למשל, נתנו לאחרונה ראש הממשלה ושר החוץ ראיונות לנציגי הטלוויזיה הממלכתית של יפאן שביקרו בארץ.

26. השפעת קבלת תכנית רוג'רס על-ידי מצרים על מערכת ההסברה של ישראל בעולם

חבר הכנסת א. אבנרי שאל את שר החוץ ביום כ"ד בתמוז תש"ל (28 ביולי 1970):

1. בעקבות הודעת נשיא מצרים, גמאל עבדול נאצר, כי מצרים מקבלת את תכנית השלום של שר החוץ האמריקאי מר רוג'רס, הגני מבקש לדעת אם הודעה זו גרמה נזקים כלשהם למערכת ההסברה של ישראל בארצות-הברית ובאירופה?

2. אם נגרם נזק כזה - מה הנזק ואילו אמצעים נקטה ישראל להקטנתו?

שר החוץ א. אבן:

1. לא נגרם כל נזק. בינתיים השיבה ישראל בחיוב ליוזמה האמריקאית. בכך לקחה ישראל על עצמה סיכון מחושב, אך עם זאת הגדילה אמינות כמיהתה לשלום.

2. מכיוון שהתשובה לשאלה 1 שלילית - בטלה שאלה 2.

27. ידיעות בדבר אפשרות של משלוח צבא מזרח-גרמניה לעזרת מצרים במלחמתה בישראל

חבר הכנסת מ. סנה שאל את שר החוץ ביום א' באב תש"ל (3 באוגוסט 1970):

מאחר שפרסמה בעתונות בארץ ובחוץ-לארץ ידיעה

חבר הכנסת י. תמיר שאל את שר החוץ ביום כ"ד בתמוז תש"ל (28 ביולי 1970):

ביולי 1970 נתפרסמו ב"הארץ" ידיעות בדבר כניעתן לחרם הערבי של חברות תעשייה ביפאן וכן חברת א.מ.י. הבריטית (ייצור תקליטים).

בקשר לנ"ל יואיל כבוד השר להשיבני:

1. כיצד נלחמת ישראל בחרם הערבי?

2. מה היו התגובות במקרה הכניעה לחרם של יצרני מכונות "טיוטה" ו"דטסן" היפאניים ושל יצרני התקליטים א.מ.י. הבריטית?

חבר הכנסת א. אבנרי שאל את שר החוץ ביום כ"ז בתמוז תש"ל (31 ביולי 1970):

ב"מעריב" מיום 27 ביולי 1970 מפרסם מר יובל אליצור, כי מצויים בידי משרד החוץ מסמכים המעידים על כניעת חברת E.M.I. לחרם הערבי.

מצד שני פירסמה לשכת העתונות הממשלתית הודעה כי הפקדים הממשלתיים השתכנעו שלא היתה כניעה לחרם.

הגני מבקש לדעת:

1. האם מצויים מסמכים כנ"ל בידי משרד החוץ?

2. האם גם אנשי משרד החוץ שוכנעו כי לא היתה כניעה מצד החברה הג"ל לחרם הערבי?

שר החוץ א. אבן:

שלוש השאלות שהוגשו נוגעות לחרם הערבי ומסיבה זו אשיב על שלושן יחד.

מספר מוגבל של חברות החוששות לאינטרסים שלהן בארצות ערב - ולעתים תכופות התגלה כי חשש זה היה חשש שווא - נמנעות מזה שנים מלסתור עם ישראל. לחברות אלה נמצאו אלטרנטיבות המספקות את צרכיהן.

לגבי חברות הנרתעות מאימוי החרם ומגלות נטייה להיכנע לו ננקטים כל אמצעי השכנוע תוך גיוס משאבי ההשפעה העומדים לרשותנו על מנת להגיאן מהכניעה. במקרים רבים פעולה זו הביאה תוצאות חיוביות. במקרים שליליים יש שאסר יבוא מוצרים מוגמרים של חברות אשר נכנעו לאימוי החרם הערבי.

אין זה מענייננו להיכנס לפרטים ולגלות את השי-טות ואת דרכי הפעולה של קומץ מצומצם של אנשינו העומדים מול המגונגונים המסועפים של משרדי החרם הקיימים בכל ארצות ערב והנעזרים בשלוחותיהם שב-משרדי הליגה הערבית ובשגרירויות ערב בבירות העולם. למרות הפער המספרי נתנה פעולת אנשינו תוצאות במשך כל השנים, וביחד עתה כשהסלמה בלוחמה הערבית נגדנו גברה בכל העתים, בכלל זה בשטח החרם, והגיעה אף למעשי אלימות, פגיעה במשרדים ובחברות ישראליות וזרות בחוץ-לארץ, במטוסים וכיוצא בזה.

אימוי החרם ושיטותיו הנפשעות עוררו תגובה ספונטנית מצד העולם החפשי ומצד יהודי העולם המגנים אותם וכן את החברות הנכנעות לאימוים אלה, ורבות קרה שגיננו זה הביא את החברות הנכנעות לחזור בהן מכניעתן.

חוברת ד', ישיבה קייט

— שאילתות ותשובות (סנה, אבן, אליעד, לורנץ) —

של הסינטור האמריקאי, הסינטור ויליאם פולברייט, לתכנית שלום במזרח התיכון. בין היתר מציע פולברייט שארצות־הברית תחתום על חוזה עם ישראל בו היא תבטיח להגן על גבולות ישראל, אם תפנה זו את השטחים.

הגני מבקש לדעת:

1. האם בחנה הממשלה את ההצעה הנ"ל ונקטה לגביה עמדה כל שהיא?
2. אם כן — מה יחסה של הממשלה להצעה זו?

שר־החוץ א. אבן:

1. הסינטור פולברייט לא הציע מה שהשואל הנכבד שם בפיו. באחד מנאומוי כלל הערה שמה שאשר הסינטור של ארצות־הברית בתורת התחייבות אמריקאית בילטרלית ערבות טעם המעצמות לול לגבולות ישראל. הסינטור טרח להדגיש היטב כי לדעתו התחייבות זו אינה מעלה ואינה גורעת מחובותיה של ארצות־הברית כחברה במועצת הבטחון של האו"ם שערכותה שלה לגבולות ישראל היא לדעתו החשובה.

2. מכיוון שכך, ומכיוון שכל העניין אינו ממשי לפני השגת הסדר שלום בין ישראל ושכנותיה, אינו מתחייב לדעתי דיון בממשלה על ההצעה. הסברתי לסינטור פולברייט את השקפתי על הצעתו שכללה גם חזרה לקווי שביתת הנשק ולא לגבולות מוסכמים ובי"ט טוחים. עם זאת עוקב משרד החוץ בעניין אחרי ההדים והגילגולים הציבוריים של רעיון זה בארצות־הברית, אולם בשעה זו אין מקום לתגובה ישראלית רשמית עליו.

30. ידיעה בדבר רצונה של ברית־המועצות לדו־שיח עם ישראל

חבר־הכנסת ש. לורנץ שאל את שר החוץ ביום ל' באב תש"ל (1 בספטמבר 1970):

בעתון "הארץ" מיום י"ט מנחם־אב תש"ל (21 באוגוסט 1970) פורסם כי "ברית־המועצות רמזה לאח־דונה כי רצונה בדו־שיח עם ישראל בקשר למצב במזרח התיכון". העתון מוסיף: "נראה כי דאש הממשלה וקבוצה מצומצמת של שרים בכירים סבורים כי לישראל לא כדאי לנהל דיננים עם ברית־המועצות שלא באמצעות ארצות־הברית".

אבקש את כבודו להשיבני:

1. האם ידיעה זו, או חלקה, תואמת את המציאות?
2. אם כן — מה הסיבה שאין הממשלה מעוניינת בקיום דו־שיח עם ברית־המועצות?

שר־החוץ א. אבן:

1. אין יסוד לידיעה כי ברית־המועצות רמזה על רצונה בדו־שיח עם ישראל בקשר למצב במזרח התיכון.
2. אם ברית־המועצות תהיה מעוניינת בדו־שיח עליה להשתיתו על יסוד יחסים דיפלומטיים עם ישראל אשר הם המסגרת המקובלת לדו־שיח בין מדינות. בינתיים הובהר לאישים סובייטיים שישאל מוכנה לקיים בירור עם נציגים סובייטיים אם רצונה של ברית־המועצות בכך.

31. ידיעה בדבר מגעים בין נציגים ישראלים לבין נציגים סובייטיים

חבר־הכנסת ש. לורנץ שאל את שר החוץ ביום ל' באב תש"ל (1 בספטמבר 1970):

בעתון "הארץ" מיום י"ט באב תש"ל (21

בדבר משלוח יחידות צבא מזרח־גרמניות לעזרת צבא מצרים נגד ישראל, הגני מבקש לדעת:

א. האם יש בידי משרד החוץ מידע לאישור הידיעה הנ"ל?

ב. אם יש יסוד לידיעה הנ"ל, היש בדעת משרד החוץ לנקוט צעדי הסברה בבירות העולם על המשמעות המיוחדת של שיתוף חיילים מבני העם הגרמני במלחמה נגד ישראל ועל החובה הבין־לאומית למניעת דבר מזוועה כזה?

שר־החוץ א. אבן:

בשלב זה אין משרד החוץ מידע לאישור הידיעה כפי שנוסחה בשאלתה.

לפי ידיעות שונות מגישה גרמניה המזרחית למצרים סיוע צבאי בצורת פעילות טכנאים והדרכה.

לאור איבתה הבלתי־מסוייגת של גרמניה המזרחית לישראל, ובמסגרת המעורבות הסובייטית, אין לשלול האפשרות בדבר משלוח יחידות צבא מזרח־גרמניות לעזרת צבא מצרים נגד ישראל.

למותר לציין המשמעות החמורה במיוחד של סיוע מצד מזרח גרמניה למאמץ המלחמתי של מצרים אשר שליטיה גילו לא פעם נטייה לראות את ישראל מושמדת.

28. המכשולים בדרך קבלתה של ישראל להתאחדות הסטודנטים האסיינית

חבר־הכנסת נ. אליעד שאל את שר החוץ ביום ד' באב תש"ל (6 באוגוסט 1970):

ביום שישי (31 יולי 1970) הופיעה ידיעה ב"גרו־סלם פוסט" לפיה הצביעו נציגי הסטודנטים האוסטרליים והניו־זילנדיים יחד עם המאלזים נגד קבלת הסטודנטים מישראל להתאחדות הסטודנטים האסיינית.

אודה לכבודו אם יואיל להשיבני:

- א. האם הידיעה נכונה?
- ב. מה הרקע העובדתי להתנהגות זו?
- ג. האם הנציגות הישראלית בארצות הנ"ל היתה ערה לנושא, ואילו אמצעים יש בדעתה לנקוט כדי למנוע תקלות מסוג זה?

שר־החוץ א. אבן:

א. כן.

ב. נציגי הסטודנטים האוסטרליים והניו־זילנדיים הודרכו על ידי אירגוניהם להימנע מהכנסת הסיכסוך הערבי—ישראלי להתאחדות הסטודנטים האסיינית, עמדתם היתה איפוא ישיבועי בעד קבלת ישראל רק אם יתקבלו גם אירגונים ערביים להתאחדות. מאחר שלא היתה בקשה ערבית בדיון עם הצביעו נגד קבלתה של ישראל. בהצבעה הסופית נתקבל אירגון הסטודנטים הישראלי כ"חבר מקביל" עד לוועידת השנה הבאה בעת שהבקשה תובא לדיון נוסף.

ג. כן, הנציגות היתה ערה לנושא והיא מבררת עתה עם ראשי האירגונים את הסיבות להתנהגות הנוקשה מצד משלחותיהם במגמה להביא לשינוי עמדתם.

29. עמדת הממשלה לגבי הצעתו של הסינטור ויליאם פולברייט בעניין הבטחת גבולות ישראל

חבר־הכנסת ש. לורנץ שאל את שר החוץ ביום כ"ד באב תש"ל (26 באוגוסט 1970):

בעתהוגות פורסמה הצעתו של יושב־ראש ועדת החוץ

של שר החוץ — האם עדיין דעתו של השר היא זו כאמור לעיל?

שר-החוץ א. אבן:

בנאומו בירושלים ב-29 באוגוסט 1970 הדגשתי: (א) כי מצרים היתה זקוקה להפסקת-האש יותר מכל גורם אחר; (ב) גם ישראל הפיקה יתרונות חשובים מקבלת היוזמה האמריקנית, על-ידי צבירת כוח, התעצמות וחסיכת קרבנות יומיומיים במטוסים וחיילים. מכאן הסברתי כי קבלת היוזמה האמריקנית והפסקת האש תורמת לחייוק הבטחון היסודי של ישראל לטווח ארוך. אין שום סתירה בין הדגשתי וזו של חברי ממשלה אחרים כי מצרים קיבלה את הפסקת האש מתוך צרכיה היא ובין הודעתי כי לישראל היה חשוב מוצדק משלה בקבלת היוזמה האמריקנית והפסקת האש. ישראל לא קיבלה את היוזמה האמריקנית והפסקת האש מתוך התחשבות בצרותיו של נאצר, כי אם למען תועלתה וצרכיה של ישראל.

אם כי הציטוט שהובא בעתונות אינו שלם מבחינה מילולית, אני מוסיף לדגול במה שאמרתי בירושלים ב-29 באוגוסט 1970 ואיני רואה בדברים אלה שום גזק או אי-דיוק. חברי ממשלה חייבים להסביר מדוע קיבלו את היוזמה האמריקנית והפסקת האש המוגבלת למרות היסוסיהם בעבר. קיבלנו אותן מפני שיתרונותיהן עלו על מגרעותיהן — מבחינה בטחונית ומדינית כאחת.

34. קצב הבנייה בירושלים המזרחית

חברי-הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום י"ב באלול תשל"ל (13 בספטמבר 1970):

סופר "הארץ" מר עוזי בנוימן מוסר בעתונו מיום 26 באוגוסט 1970, כי פקידים במשרד החוץ טוענים בתשובה להאשמות שהופנו נגדם על פגיעה בפעולות לבנייה ולאיכולוס מזרח ירושלים, כי בגלל פעולות מינהל מקרקעי ישראל נמנעו בנייה מזרחית יותר ואיכולוס רב יותר של מזרח ירושלים.

אבקש את כבוד השר להשיבני:

1. האם נכונה הידיעה?
2. אם כן — האם יכול כבוד השר למסודר אם היו בפעולות מינהל מקרקעי ישראל מחדלים אשר גרמו לעיכובים בבנייה בירושלים המזרחית?

שר-החוץ א. אבן:

1. התשובה שלילית.
2. לאור התשובה לשאלה 1 נופלת שאלה זו מאלה.

35. המיסוסים בעתונות בדבר דו-שיח סובייטי-ישראלי

חברי-הכנסת ת. טובי שאל את שר החוץ ביום י"ב בתשרי תשל"א (12 באוקטובר 1970):

בעתוני "דבר" ו"הארץ" מן ה-21 באוגוסט 1970 פורסמו כתבות זהות בתכנון אדות יחסי ישראל-ברית המועצות.

ב"הארץ" נאמר: "ברית-המועצות רמזה לאחרונה כי רצונה בדו-שיח עם ישראל בקשר למצב במזרח התיכון, זאת אמרו לסופר "הארץ" משקיפים ממשלתיים

באוגוסט 1970) פורסם כי סגן ראש הממשלה מר יגאל אלון הכחיש שבעת היותו בשווייץ נפגש שם עם משלחת סובייטית. העתון מוסיף כי "המקורות בירושלים שמסרו על כך אמרו כי מדובר ביזמות סובייטיות אחרות, אך נמנעו מגילוי צורת המגעים שקוימו ומקומם".

הגני מבקש לדעת:

1. האם קוימו לאחרונה מגעים בין נציגים ישראליים ונציגים סובייטיים?
2. אם כן — מה הנושאים שנדונו במגעים אלה?
3. האם בא לידי ביטוי במגעים אלה שינוי כל שהוא בעמדת הסובייטים כלפינו?

שר-החוץ א. אבן:

1. לא קוימו לאחרונה מגעים בין נציגים ישראליים לנציגים סובייטיים.
2. התשובה דלעיל מקפלת בתוכה גם התשובה לשאלות 2 ו-3 של השאלתה.

32-33. דברי שר-החוץ אבא אבן בעניין קבלת היוזמה האמריקנית להפסקת אש על-ידי ישראל

חברי-הכנסת י. הורביץ שאל את שר החוץ ביום י"ב באלול תשל"ל (13 בספטמבר 1970):

בתאריך 29 באוגוסט 1970 אמר כבודו בהרצאה מטעם מפלגת העבודה בירושלים, כי "אלמלא אותה הצבעה (בעד הפסקת האש) היה מצבה של ישראל היום קשה וחמור הרבה ממצבה כעת. היינו נמצאים במלחמה נגד מצרים, בסכנה גוברת של עימות עם הרוסים, תוך ריבוי קרבנות ושחיקת כוח האוויר הנחוץ למגמה איסטרטגית עליונה" (לפי "הארץ" 30 באוגוסט 1970).

אודה לכבודו אם ישיבני:

1. האם ציטוט זה נכון?
2. האם הביע שר החוץ בדבריו את עמדת הממשלה?
3. אם לא — האם זו דעתו הפרטית?
4. אם כן — האם ציין זאת לפני שומעיו?
5. אם לאו — האין שר החוץ סבור כי דבריו הם הטעיית הציבור בקשר לשיקולי הממשלה?

חברי-הכנסת ש. תמיר שאל את שר החוץ ביום כ"א בחשוון תשל"א (20 בנובמבר 1970):

בנאום ביום שבת, 29 באוגוסט 1970, אמר שר החוץ כי לולא התקבלה הפסקת האש על-ידי ישראל "היינו נמצאים במלחמה נגד מצרים, בסיכון גובר של עימות עם ברית-המועצות תוך ריבוי קרבנות ושחיקת כוח האוויר הנחוץ למגמה איסטרטגית עליונה — קיום ישראלי".

ראש הממשלה אמרה למחרת כי "זו לא אמת. האמת היא שהצד השני היה במצב כזה. אין כל ספק, ודבר זה מתגלה יותר ויותר, שגאצר היה מחוייב, בגלל מצבו בתעלה, להציל את עצמו על-ידי הפסקת האש".

אבקש לדעת:

1. האם גאמרו הדברים על-ידי שר החוץ?
2. נוכח דברי ראש הממשלה הסותרים את דעתו

הממשל האמריקני השמיעו נציגי הממשל האמריקני את הקביעה, כי כל הסדר שלום במזרח התיכון יחייב הקמתה של מדינה עצמאית נפרדת בשביל הפלשתינאים?

3. האם בשיחות שניהל שר החוץ עם נציגי הממשל האמריקני הועלתה מצד האמריקאים תביעה להכרה כל-שהיא מצד ישראל בפלשתינאים או תביעה אחרת כל-שהיא הנוגעת לפלשתינאים? אם כן — מה היו תביעותיהם או הצעותיהם של האמריקנים לגבי הפלש-תינאים?

שר-החוץ א. אבן:

התשובה לכל שלושת חלקיה של השאלתה היא שלילית. יתר על כן, הידיעה שעליה מושתתת השאלתה משובשת ומטעה. נוסח הדברים שהושמעו בתדירון הרקע שבו מדובר מצוי תחת ידי, אך מכיוון שלא נועד לפירסום איני בן-חורין לתת לו פומבי. אין שום רמז למדינה פלשתינאית נפרדת מידרן.

הי"ר י. נבון:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת אבגרי.

אורי אבגרי (העולם הזה—כוח חדש):

כבוד השר, בעקבות הדברים השמיע ראש משלחת ארצות-הברית באו"ם, צ'ארלס יוסט, בעצרת הכללית, הדועה בשם ממשלת ארצות-הברית שאין מקום לשלום שלא יקח בחשבון את השאיפות הלגיטימיות של הפלש-תינאים. האם לפני השמעת הצהרה זו היה מגע בין ממשלות ארצות-הברית וישראל?

שר-החוץ א. אבן:

המגע בין ארצות-הברית לישראל הוא מתמיד, וידוע לי הפסוק הזה החודר ונשנה בכמה הדעות אמריקניות. אולם אם הדברים באמריים לגבי גופה של השאלתה, הרי אין בהודעה הזאת של מר יוסט שום רמז מפורש למדינה פלשתינאית או לעם פלשתינאי, אלא הבעת משאלה שזכויותיהם של האנשים הללו יובאו בחשבון כשדובר על הסדר שלום.

37. מגישותיו של שר החוץ עם אישי ממשל

והקונגרס האמריקניים

חבר-הכנסת ז. שובל שאל את שר החוץ ביום י' בחשוון תשל"א (9 בנובמבר 1970):

בעתוונות נמסר שבעת ביקורו האחרון בארצות-הברית נפגש כבוד השר עם סגן נשיא ארצות-הברית.

אבקש לדעת:

האם נערכה הפגישה הג'ל על-פי בקשתך או על-פי בקשת סגן נשיא ארצות-הברית?

שר-החוץ א. אבן:

לאור קבלת הכרעות חשובות על-ידי ממשלת ארצות-הברית בקשר למזרח התיכון ביקשתי את שגרי-רותנו להבטיח שתוסבר עמדת ישראל בצורה מוסמכת ומקיפה לכל האישים המשתתפים במועצת הבטחון הלאומית והקבינט של ארצות-הברית, וכן במוסדות הפרלמנטריים המרכזיים.

בהתאם להוראה זאת יזמה השגרירות את פגישותי באותו יום עם סגן נשיא ארצות-הברית מר אנגלי, עם יושב-ראש ועדת החוץ של הסינט מר פולברייט וחברי הוועדה, ועם כמה ממנהיגי שתי המפלגות בקונגרס.

רמי-דרג שטענו, כי רצון מוסקבה הועבר לישראל בצי-נורות דיפלומטיים". בכתבה נאמר שינראה כי ראש הממשלה וקבוצה מצומצמת של שרים בכירים סבורים כי לישראל לא כדאי לנהל דיונים עם ברית-המועצות שלא באמצעות ארצות-הברית. לדעתם אין לישראל דבר להציע לברית-המועצות ואין לקבל בסיס להסדר עם מוסקבה, אך מגעים כאלה שלא באמצעות ושינגטון עלולים לגרום לקשיים ביחסים בין ירושלים לבין ארצות-הברית".

הנני מבקש לדעת:

1. האם נכונה ידיעה זו?

2. האם היו יזמות סובייטיות כלשהן לקיים דו-שיח בקשר למצב במזרח התיכון?

3. האם נכונה הידיעה שאין הממשלה מעוניינת בקיום דו-שיח כזה?

שר-החוץ א. אבן:

1. הידיעה אינה נכונה.

2. לא היתה לאחרונה כל יזמה מצד ברית-המועצות להיכנס בדו-שיח של ממש עם ממשלת ישראל בקשר למצב במזרח התיכון ולא הועברה לידיעתה באמצעות צינורות דיפלומטיים שום הבעת רצון לנהל דו-שיח שכזה. הידיעות המוצפות בעתוונות חלקן קלוטות מן האוויר וחלקן מתבססות על עובדת קיום שיחות של אקראי במסיבות חברתיות בין דיפלומטים וזטרים סובייטיים וישראליים.

ה"דו-שיח" היחיד אותו מנהלת אתנו — או ליתר דיוק: נגדנו — ברית-המועצות מתבטא עד כה במערכת העמולה אנטי-ישראלית חסרת רסן; בנסיגנות לשבור רוחם של יהודי ברית-המועצות השואפים לעלייה; בהסתת מדינות העולם השלישי נגד ישראל, המתוארת כמדינה נאצית וכמכשיר האימפריאליסם; בחיזוק בלתי-פוסק של כוח התוקפנות הערבית ושאיפתה להשיג נסיגת צה"ל ללא שלום.

3. לממשלת ברית-המועצות ידועה היטב כתובתה של ממשלת ישראל, ואם יש בדעתה לחדש אתנו את המגע ולנהל אתנו דו-שיח של ממש היא תמצא אותנו נכונים לכך.

36. עמדת נציגי הממשל האמריקני לגבי תביעות הפלשתינאים

חבר-הכנסת א. אבגרי שאל את שר החוץ ביום ד' בחשוון תשל"א (3 בנובמבר 1970):

"ידיעות אחרונות" של יום 14 באוקטובר 1970 מוסר, כי בשיחת רקע שאירגן "הבית הלבן" לעורכי 70 עתוננים, תחנות רדיו וטלוויזיה באזור ניו-יורק (בעת שהותו של שר החוץ בארצות-הברית), ואשר בה נכחו נשיא ארצות-הברית, יועצו הנרי קיסינג'י ועוזר שר החוץ ג'וזף סייסקו, הצהירו פקידים בכירים של הממשל האמריקני, כי כל הסדר שלום במזרח התיכון יחייב הקמתה של מדינה עצמאית נפרדת בשביל הפלשתינאים.

הנני מבקש לדעת:

1. האם מסרו נציגי הממשל האמריקאי לשר החוץ או לנציגי ישראל על קיומה של שיחת הרקע הג'ל?

2. האם בעת השיחות שערך שר החוץ עם נציגי

בלוב הסתייענו בשירותיה הטובים של ממשלת איטליה, וזו עזרה בחילוצם של רבים מיהודי לוב. אולם מאז, כידוע לשואל הנכבד, גם אזרחים של איטליה נתונים לאותו משטר הדיכוי.

39. כתבה ב"דר-שטרן" הגרמני בעניין שיחרור המחבלים העצורים במינכן

חבר-הכנסת א. אבנרי שאל את שר החוץ ביום י' בחשוון תשל"א (9 בנובמבר 1970):

"מעריב" של יום 27 בספטמבר 1970 מצטט את השבועון המערב-גרמני "דר-שטרן" הטוען, כי ישראל איימה לנתק יחסיה עם ממשלת מערב גרמניה אם תעשה גרמוניה המערבית "עיסקה" נפרדת עם "החזית העממית לשיחרור פלשתיין", לשיחרור בני הערובה המערב-גרמניים, תמורת שיחרור המחבלים העצורים במינכן.

הגני מבקש לדעת אם הידיעה דלעיל נכונה.

שר-החוץ א. אבן:

הידיעה נטולת כל יסוד.

הי"ד י. נבון:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי (העולם הזה - כוח חדש):

כבוד השר, האם ידוע למשרד החוץ על מגעים בין נציגים דיפלומטיים מערב-גרמניים לבין החזית לשיחרור פלשתיין? אני מתחייס לכתבה שהופיעה בעתונות הישראליה על צעירה ישראלית-אמריקנית שהיתה נוכחת בעת פגישה בין נציג מערב-גרמני בביירות עם דובר החזית לשיחרור פלשתיין, שבה גם הושמעו הערות אנטישמיות.

שר-החוץ א. אבן:

ברור ליושב-ראש ולכנסת כי אני חייב לברר את הנתונים הללו לפני שאתחייב בתשובה עליהם לחיוב או לשלילה. אם השאלתה הזאת תוגש איפוא בנפרד אשמח לברר את הנתונים.

40. בחינת האפשרות של קשירת יחסים דיפלומטיים בין סין לישראל

חבר-הכנסת מ. סנה שאל את שר החוץ ביום כ"א בחשוון תשל"א (20 בנובמבר 1970):

העתון הסיני הרשמי "ז'נונג'באו" ("יומן העם") מ-7 בנובמבר 1970 פירסם מאמר ששודר גם ברדיו פקינג, לפיו נכונה הן העממת לקשור קשרים דיפלומטיים עם כל מדינה בעולם שאינה מתכוונת לפגוע בשל-מותה הטריטוריאלית של סין. על-אף יחסה השלילי הידוע של ממשלת פקינג למדינת ישראל אין בהגדרה הנקוטה במאמר האמור כדי להוציא את ישראל מן הכלל.

הילכך הגני לשאול את כבוד השר:

האם מוכן שר החוץ לבחון בדרך נאותה את נכונותה של סין העממת לקשור קשרים דיפלומטיים עם ישראל?

שר-החוץ א. אבן:

ישראל הכירה בסין העממית בינואר 1950, והיא מעוניינת להקים עם סין העממית יחסים תקינים בכל השטחים, ובכלל זה יחסים דיפלומטיים. עד כה נתקלה ישראל בתשובה שלילית מוחלטת לכל הצעותיה בכיוון זה וביחס עויין קיצוני מצד ממשלת סין. ישראל ניסתה

סגן הנשיא גילה אהדה רבה לענייננו, ועמדה זו באה לאחרונה לידי ביטוי פומבי. נוסף לקיים קשר הסברתי הדוק עם כל אישי הממשל והקונגרס.

38. פעולה מצד ממשלת ישראל נוכח רצח יהודים בעיר טריפולי שבלוב

חבר-הכנסת ש. לורנץ שאל את שר החוץ ביום י' בחשוון תשל"א (9 בנובמבר 1970):

בעתון "המודיע" מיום ב' בחשוון תשל"א (1 בנובמבר 1970) מודסם בשם חוגי הסטייט דפטרמנט בארצות-הברית כי "משפחה יהודית בת 16 נפשיות בלוב נרצחה על-ידי קצין צבא צעיר בעת ההתפרעויות שאירעו שם בזמן מלחמת ששת הימים".

1. האם הגיעה ידיעה זו גם לגורמים המוסמכים בישראל?

2. האם לדעת אותם הגורמים נכונה ידיעה זו?

3. האם ידוע על יהודים נוספים שנרצחו או שנפגעו בלוב באותה תקופה או לאחר מכן?

4. האם נקטה ממשלת ישראל פעולה כל-שהיא בזמנו בבירוד, ואם כן - מה היתה הפעולה?

שר-החוץ א. אבן:

הידיעה שאליה מתייחס חבר-הכנסת ש. לורנץ ידועה לגורמים המוסמכים בישראל. המדובר במאורעות האימים שהתרחשו בעיר טריפולי שבלוב בעת מלחמת ששת הימים. המון מוסת ומשולב התנפל על בני היהודים ועסקיהם. 5 יהודים נרצחו בידי ההמון, ושתי משפחות - לא רק אחת כמצויין בידיעה שפורסמה בעתונות - המונות יחד 13 נפשיות נלקחו, לפי עדויות עדי ראייה, על-ידי אנשי צבא לובי ועקבותיהן לא נודעו. כל המאמצים והתערבות אירגונים בין-לאומיים לביורוד גורלם לא העלו דבר, ושלטונות לוב מתכחשים כיום לעצם עובדת היעלמם של היהודים אלה.

מדינת ישראל פנתה נמרצות לאירגונים בין-לאומיים וממשלות יחידותיות בדרישה להפסיק מיד מעשי ברבריות אלה ולהביא ליציאתם של יהודי לוב. לחצי אותם גורמים אצל שלטונות לוב הביאו ליציאת יהודים מלוב.

עלי להוסיף כי מאוחר יותר חזרו כמה מאות יהודים ללוב בתקווה להציל רכושם שהושאר שם, אך זאת ללא הועיל. משטר הקולונל קדאפי הפקיע רכושם של יהודים, ולבסוף, ביולי 1970, במקביל להחרמת רכוש אזרחי איטליה, הותרמו כל נכסי היהודים. שלטונות לוב מתפארים במעשה בלתי-חוקי זה ומציגים אותו כאחד מהישגי המשטר.

נעשות בהתמדה פעולות במטרה להביא ליציאת כ-100 יהודים, שעוד נשארו כיום בלוב, ולהציל החרמת הרכוש היהודי.

הי"ד י. נבון:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת שלמה לורנץ.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):

האין לממשלת ישראל שום אמצעי כדי להכשיל ולהפך פגיעה בנפש או ברכוש בקשר ליהדות לוב?

שר-החוץ א. אבן:

ברור כי אילו ידענו על עצה ותחבולה, היינו מפעילים אותה. בשלב מסוים לפני עלייתו של המשטר הנוכחי

בקשר להתפתחות זו אתכבד לשאול:

1. מה המשמעות המדינית והצבאית של כניסת הטייסים הרוסיים לפעילות בשמי מצרים?
2. מה הן ההשלכות על הלוחמה המצרית נגד ישראל?
3. היש לראות בפעילות הצבאית-רוסית הנ"ל מעין חזירה אימפריאליסטית בת-זמננו, ואם כן — מה עושה הממשלה בתחום ההסברה כדי להציג עובדות אלו בעולם?

שר-החוץ א. אבן:

ראש הממשלה, שר הבטחון ושר החוץ התבטאו מעל דוכן הכנסת ובראיונות לעתונות בדבר האופי האימפריאליסטי והניאו-קולוניאלי של החזירה הסובייטית לאזור.

נציגויות ישראל בחוץ-לארץ מתודרכות ופועלות בהתאם. ראוי לציין כי בפעם הראשונה מאז שוחררו רוב עמי אסיה נמצא צבא גדול של אחת המעצמות הגדולות על אדמת אפריקה.

ג. הצעות חוק של חברי כנסת

1. חוק לתיקון דיני העונשין (דרכי ענישה) (תיקון), תש"ל-1970 *

שנעצרו כחשודים לגבי עבירה שממנה זוכה, אבל זה קורה. על פי פקודת הגיוקין זכאי אדם לתבוע פיצוי על מעצר שווא כשהמדובר במעצר שווא על ידי אדם אחר. דווקא כשהמדובר במדינה אין לעצור, שזוכה, כל תרופה. כמובן, אפשר לומר שהצעת החוק תפריע לחקירות המשטרה והפרקליטות. שמא יחששו להגיש משפטים, שמא יזכו הנאשמים ותחוייב המדינה בהוצאות. חשש שווא הוא. ההוצאות הכרוכות בעצם קיום המשפט הן עצומות: חקירות המשטרה, ניהול התביעה, תשלומי העדים, הוצאות בית-המשפט. אם לחסוך — צריך להש"תל לחסוך לפני הגשת המשפט. נכון, משתדלים. ברוד שאין לצפות להרשעות בשיעור של מאה אחוזים. אהיה מודאג מאוד, אם שיעור ההרשעות יגיע למאה אחוזים. פירוש הדבר — זהות מוחלטת בין המאשים והשופט. אבל כשם שעצם ההרשעה עולה כסף, כשם שניהול משפט נגד נאשם שזוכה עולה כסף, כך גם צודק להשתתף בהוצאות הגנתו — אם זוכה, לפצות אותו — במקרה שנעצר. מכל מקום, אם הבעיה התקציבית היא הגורם, ניתן לקבל את החוק, אך יש לקבוע שתקפו יחול בתאריך מאוחר יותר; למשל, בתאריך שייקבע על-ידי ועדת הכספים. והרי יש תקדימים לכך.

הוא הדין לגבי חשש שהמשטרה תהסס לחקור ולהאשים. אין החוק המוצע חל כאשר לא הוגש כתב אישום והוא אינו מפריע איפוא לחקירה. האם ההוצאות הן השיקול בקשר לחקירה והאשמה? הרי התיק, חומר האישום, צריך להיות השיקול; תוכן התיק — לא תוכן הארגון.

לחוק שאני מציע עוד בלם אחד: שיקול דעתו של השופט. על פי ההצעה רשאי השופט לצוות על מתן פיצוי אם הדבר נראה לו צודק. אין הוא חייב לצוות כך כאשר הפיצוי נראה לו בלתי-צודק לפי הנסיבות.

מדי פעם להגיע להחלטות ולחסיים תקינים עם סין גם מעבר לפניות ישירות ורשמיות, בדרך של גישושים בלתי-רשמיים. גם נסיונות אלה נתקלו בסירוב וביחס שלילי. על אף ההצהרה, שחבר-הכנסת מ. סגה מביאה מתוך העתון הסיני הרשמי, נראים הסיכויים לשינוי יחסה של סין קלושים גם היום. אף-על-פי-כן מוכנה ומעוניינת ממשלת ישראל לבחון בדרך נאותה את נכונותה של סין העממית לקשור קשרים דיפלומטיים עמה.

41. ההסברה הישראלית בעולם נוכח הפעילות טייסים רוסיים באזור התעלה

חבר-הכנסת י. תמיד שאל את שר החוץ ביום ו' באייר תשל"ל (12 במאי 1970):

בראיון טלוויזיוני בבי.בי.סי. ("פגוראמה") מ-4 במאי 1970 אמרה ראש הממשלה: "הפעילות המצרית באזור התעלה נעשתה הרבה יותר תוקפנית מאז טסים טייסים רוסיים במטוסים בעלי סימון מצרי". ראש הממשלה הוסיפה בעניין זה: "על ישראל לנסות להשקיע את הארטיילריה המצרית על-ידי מכות בתעלה ואחרי כן על-ידי מהלומות עמוקות יותר".

היז"ר י. גבון:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות חוק של חברי כנסת. ראשונה — הצעת חוק של חבר-הכנסת יורם ארידור: חוק לתיקון דיני העונשין (דרכי ענישה) (תיקון), תש"ל-1970. רשות הדיבור לחבר-הכנסת ארידור.

יורם ארידור (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. במדינות רודות החשוד הוא המואשם; המואשם הוא גם אשם. לא כן בישראל. כאן נחשב הנאשם לחף מפשע, אלא אם הורשע. אבל גם הנאשמים היוצאים זכאים בדין — גם הם נענשים. לא דווקא משום שחטאו, אלא משום שהתביעה הכללית, או הקובל הפרטי, מצאו לנכון להאשימם. בסימוני של משפט, בו יצאו זכאים, הרי הם זכאים רק לגבי העונש. אין הם זכאים לפיצוי על הוצאותיהם בגין משפטם; אין הם זכאים לפיצוי אם היו עצורים בקשר למשפטם. הצעת החוק שאני מגיש בזה באה לעשותם זכאים במובן כפול: זכאים מעבירה וזכאים לפיצוי. העקרון, שאני בא להציעו, יסודותיו מונחים כבר בחוק הקיים. כבר היום מוסמך בית-המשפט לצוות לפצות נאשם בגין הוצאות הגנתו אם ראה בית-המשפט שלא היה יסוד להאשמה. התנאי הזה כמעט מרוקן מתוכן את הסעיף, הן כאשר המאשים הוא המדינה, והן כאשר המאשים הוא קובל פרטי. האשמה מוגשת בדרך כלל כשיש איזה יסוד לתמוך בה. אבל אם היה יסוד להאשמה, והוברר בבית-המשפט שהיסוד הזה היה קנה רצון — לא יהיה הנאשם זכאי לפיצוי. הוא צדק; בית-המשפט אישר את זכותו; התביעה טענה — אבל את מחיר נסיוייה ישלם הנאשם שזוכה.

אין מקרים רבים שנאשמים יוצאים זכאים לאחר

שירותי הסעד המשפטי והרחבת היקפם, יש תקציב, הרי לדעתי ראוייה לו גם הצעתו.

אני מציע לכנסת להחליט שהצעתו תועבר לוועדה לבירור מוקדם.

הי"ד י. נבון:

רשות הדיבור לשך המשפטים, לתשובה.

ש"ר המשפטים י. ש. שפירא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. נמונים דברי המציע הנכבד, שבהודמנות קודמת הבעתי את דעתי, וגם היום אביע אותה, וגם היום אני בדעה שבעקרון, אדם אשר ניווק על-ידי המדינה — המדינה תפצה אותו על הנוק. השאלה היא אם ההצעה המוצעת, כפי שהיא מוצעת על-ידי חברי הכנסת ארידור, ראוייה לתמיכה. אני חושב, עם כל הכבוד, שחברי הכנסת ארידור השתמש בארגו-מונטציה חלשה. בדרך כלל אינו עושה זאת.

(קריאה: אם העניין צודק, מה חשובה הארגו-מונטציה?)

הדוגמה של עובדי המדינה, אשר בתוקף עבודתם נופלים בפת של תביעה פלילית נגדם שממנה הם יוצאים זכאים בסופו של דבר — היא שונה. המדינה מעסיקה אדם וקורה מקרה שיש כשלוש בעבודתו — לא כשלוש אישי, אלא כשלוש מדומה, וזה עולה לו כסף, עציבים, וצריך שלפחות את הכסף הזה תכסה הממשלה כנותנת עבודה לאותו אדם. זה חלק מתנאי העבודה של אדם העובד בתחום כזה, בו אין זה מן הנמנע שתובא נגדו האשמה פלילית שלא בצדק, כפי שמוכחים הדברים כתו-צאה ממשפט.

כמובן, גם הדוגמה השנייה, ביחס לסעד משפטי, אינה דוגמה נכונה. המדינה מגישה סעד. יש לה משרד לענייני סעד. זו מדינה המגישה הרבה צורות של סעד, כגון סעד רפואי, כלכלי או סעד השכלתי, ואם אדם נקלע בצרה והוא זקוק לסעד משפטי ואין ידו משגת אותו, מן הדין שהמדינה תגיש לו סעד זה. הדבר שמדבר עליו חברי הכנסת ארידור אינו סעד, אלא סילוק תוב. וכאן רוצה אני לציין, שהיסודות של אחריות אזרחית ואחריות פלילית נבדלים בתכלית. אדם נאשם ומובא לבית-המשפט, וזה מוכה אותו מפני שבמשפט פלילי חייב בית-המשפט להיות משוכנע מעבר לכל ספק סביר כי האדם אשם. לא כן בתביעה אזרחית. בתביעה אזרחית להוצאות ולדמי נזק שיקול זה אינו קיים. המחוקק אומד בסעיף 43 לחוק דיני העונשין (דרכי ענישה) [נוסח משולב], תש"ל-1970: "משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית-המשפט שלא היה יסוד להאשמה, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם את הוצאות הגנתו בסכום שקבע בית-המשפט; במשפט המתנהל על-ידי קובל רשאי הוא לצוות על תשלום כאמור על-ידי הקובל". בסעיף 44 (א) אומר המחוקק: "יובה בית-המשפט את הנאשם לאחר שראה שהתלונה שגרמה למשפט הוגשה בקלות-ראש או לשם קניטור או ללא יסוד, רשאי הוא לחייב את המתלונן, לאחר שנתן לו ההדמנה סבירה לטעון טענותיו לעניין זה, בתשלום הוצאות הגנתו של הנאשם והוצאות התביעה, כפי שיקבע בית-המשפט".

אורי אבנרי (העולם הזה — כוח חדש):

אולי יוכל כבוד השר לומר לנו כמה פעמים השתמש בית-המשפט בסמכות זאת?

שיקול דעת כזה יש לבית-המשפט, למשל גם בעניינים אזרחיים. ברוב המקרים מהייב הצד המפסיד בדין להש-תתף בהוצאות יריבו. כלל זה הל בעניינים אזרחיים גם על המדינה עצמה.

יתר על כן: על פי החלטת הממשלה מיום 15 ביוני 1969, מספר 736, מוסמך שר המשפטים לאשר השתתפות בהוצאות משפט של עובדי מדינה שהואשמו בפלילים. מדוע לא יקבל שופט לגבי כל אזרח שהואשם את הסמכות הנתונה לשר המשפטים על פי החלטת הממשלה לגבי עובדי מדינה? זכור לפחות מקרה אחד, אמנם לפני ההחלטה ההיא, בו הופעלה סמכות כזאת אפילו כאשר הנאשם הורשע בדין. כיום אין הסמכות כה מרחיקה לכת, אבל גם כיום החלטת הממשלה מסמיכה את שר המשפטים לאשר תשלום השתתפות בהוצאות לנאשם שזוכה. אני מניח שלשר המשפטים יש הנמקה טובה לקיום נוהג זה. כל הצעתי היא שהסמכות אשר נטל לעצמו שר המשפטים לגבי עובדי מדינה תהיה גם לשופט. הצעתי היא שהזכות להשתתפות בהוצאות מטעם המדינה כאשר הנאשם זוכה תהיה לא רק נחלת עובדי המדינה, אלא גם נחלת אזרחיה.

בוויכוח בכנסת על פעולות משרד המשפטים ביום 16 ביוני 1970 אמר השר, בהשיבו על דברי בוויכוח הכללי, כי מבחינת הרעיון צריך לשלם פיצויים לנאשם שזוכה ולא צריך להתעניין מדוע. נאה דרש. אבל אם הרעיון צודק, אפשר לבחון את פרטי ההצעה בוועדה ובמיוחד את האספקטים התקציביים שלה. לא מעט חוקים מעבירה הכנסת לוועדה, לאו דווקא משום שהכ-נסת מסכימה לכל פרט שבהם, אלא משום שהרעיון העיקרי בהם צודק.

אדוני שר המשפטים. לא מכבר, ב-1 בנובמבר 1970, הוגשה לכנסת הצעת חוק הסעד המשפטי בדבר סיוע משפטי, אפילו בעניינים אזרחיים, מטעם המדינה ועל השבון תקציב המדינה להתדיינים מעוטי יכולת. בדברי ההסבר להצעת החוק הזאת, מספר 907, נאמר שהיא באה בעקבות המלצת ועדה שמינה שר המשפטים, בראשות שופט בית-המשפט העליון, ד"ר קיסטר. מתפ-קיד הוועדה הזאת היה לבדוק את האמצעים והדרכים לשיפור שירותי הסעד המשפטי ולהרחבת היקפם. גם זה עולה כסף.

הצעת החוק הזאת שאני מזכיר עכשיו תיבחן בוודאי בוועדה. היא באה לסייע, ובצדק, לנאשמים או למתדיינים, בטרם הורשעו או זכו בדינם. הפתרון עוסק בהצעה ההיא לשאלה התקציבית, בסעיף 7 של ההצעה ההיא, הוא שהיקף השירותים המשפטיים ייקבע על-ידי שר המשפטים בתקנות, בהסכמת שר האוצר. כלומר, דאו את הבעיה הכספית, אבל בכל זאת מבקשים מהכנסת לקבל את העקרון, ועניין היקף השירותים — כלומר מה שכרוך בהוצאה כספית — משאירים להחלטת שני השרים. אפשרי פתרון כזה ואפשרי גם פתרון אחר, אבל אני טוען שכאשר מציעים, בצדק, סיוע לנאשמים או למתדיינים שטרם הורשעו או זכו בדינם — על אחת כמה וכמה שיש לסייע לנאשמים שכבר זוכו.

העקרון, אמר שר המשפטים, הוא מוצדק. העובדה שיש תקציב להרחבת שירותי הסעד המשפטי משתמעת בהצעת החוק שהוגשה לפני שלושה שבועות ומחצה. אם ההצעה ההיא, המניחה כיסוד לה, בצדק, שיפור

— הצעות חוק של חברי כנסת (שפירא, ארידור, ברעם, נבון, י. תמיר, נחושתן, טובי) —

שר-המשפטים י. ש. שפירא:

לא עשינו סטטיסטיקה בעניין זה. אני חושב שד"ר רים אלה קורים לעתים רחוקות, ומן ההכרח שיקרו לעתים רחוקות, ואני מקווה שיקרו לעתים רחוקות יותר ויותר.

על התביעה הכללית. יש לה די שיקולים שהיא צריכה לשקול — את העניין ההוכחתי, את האינטרס הציבורי, את זכויותיו של הנאשם. אני חושב שהדבר עלול להכביד על התביעה הכללית.

אילולא קרא חבר-הכנסת ארידור את קריאת הביניים בה אמר שבוועדה אפשר לבדד הכנסת תיקון לסעיף 43 לחוק שציטטתי, הייתי מציע לבית להסיר את הצעתו מסדר-היום. אך מאחר ששמעתי את הערות, שממנה משתמע שבעצם הוא יכול להסמק בכך שיתוקן אותו סעיף שהוכרתי ויאמר בו שבמקרה שנתברר כי אותו אדם שישב במעצר לא היה אשם, לא היה יסוד להאשמתו, יקבל לא רק את ההוצאות, אלא גם פיצוי בעד המעצר — הריני מסכים שההצעה תועבר לוועדה.

משה ברעם (המערך, עבודה—מפ"ם):

אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

הי"ר י. נבון:

השר הציג להעביר את הצעת החוק לוועדה. רשות הדיבור לחבר-הכנסת ברעם, להצעה.

משה ברעם (המערך, עבודה—מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני מציע להסיר את הצעת החוק של חבר-הכנסת ארידור מסדר-היום.

יוסף תמיר (גח"ל):

אתה מדבר נגד הממשלה.

משה ברעם (המערך, עבודה—מפ"ם):

שמעתי הסברים מטעם שר המשפטים בהודמות מסוימות, ועל יסוד זה סבור אני שיש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

הנימוקים לכך הם שניים: האחד — אין נוהג כזה בשום מדינה בעולם.

יעקב נחושתן (גח"ל):

לא נכון, קיים נוהג כזה.

משה ברעם (המערך, עבודה—מפ"ם):

שמעתי מפי שר המשפטים בהודמות מסוימות, שאין נוהג כזה בשום מדינה בעולם. שנית — אין לחייב את המדינה מבחינה כספית. אני רוצה לשאול: מה יקרה במצב כזה? כידוע לנו נלחמים במקצוע מסויים במדינה. חבר-הכנסת גיר ז"ל הוכיח לנו בשעתו שקשה לשפוט את הסרסורים לדבר עבירה משום שהנפגעות מפחדות לבוא להעיד בפני בית-המשפט. אם נגביל את המדינה מראש באשר תצטרך ליטול על עצמה סיכון כספי, נעשה עוול לחברה.

שמעתי את ההסברים האמורים ושוכנעתי. אני מצטער על נסיגתו של שר המשפטים.

אני מציע איפוא להסיר את הצעת החוק של חבר-הכנסת ארידור מסדר-היום.

חופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

תוציא את הסרסורים מרשימת מקבלי הפיצויים.

הי"ר י. נבון:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ארידור, לתשובה.

ירם ארידור (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני בא כמובן

כאן רוצה אני למסור לבית-הנבחרים שלנו, לכנסת, אינפורמציה שתסביר מדוע קודה דבר זה לעתים רחוקות. לצרכי הדיון הבוקר ביקשתי וקיבלתי אינפורמציה, שאינה מדוייקת במובן הבוכהלטרי של המלה, אבל היא מספקת. אתייחס לעניינים רציניים שהיו השנה במחוז תל-אביב, וכשאני אומר "עניינים רציניים", אני מתכוון לפשעים או עוונות משלושה סוגים: גרימת מוות — סעיף 218 הידוע — מרמה ועושק, או שהנאשם או אחד הנאשמים בעניין הוא שוטר. כל יתר העוונות הם בטיפול המשטרה עצמה. בדרך כלל קורה שם לעתים רחוקות מאוד שאדם ימצא במאסד זמן ניכר פחות או יותר באשמת עוון. ובכן, מתוך 2,000 תיקי משטרה מסוג זה שנפתחו השנה במחוז תל-אביב — יפו טיפלה פרקליטות המחוז — המשטרה עצמה אינה רשאית לקבל החלטה לגבי תיקים כאלה — ב-1,300 תיקים. פרקליט המחוז סגר כ-700 תיקים, ובדרך כלל, כמעט בכל מקרה, על-פי המלצת המשטרה עצמה. כלומר, המשטרה רואה שאין הוכחות להרשעה או להליכה לבית-משפט. מתוך אותם 1,300 תיקים שנשארו החליט פרקליט המחוז שלא להגיש כ-280 מפני שסבר שהדבר לא יוכח בבית-המשפט. כ-950 הוגשו לבית-המשפט וכ-50 נמצאים עדיין בבידור.

עניינם ההוצאות, חברי הכנסת, שרק כ-50% הוגשו לבית-המשפט. כלומר, יש סינון רציני קודם על-ידי המשטרה ואחר-כך על-ידי הפרקליטות. ואם סבור הנאשם שאין יסוד להאשמה, לא מפני שהוא מרגיש שהוא צודק — יש הרבה נאשמים החושבים שהם צודקים, ובצדק — אלא נניח שהוא או פרקליטו חושבים שפרקליטות המחוז ממשיכה את המשפט שלא בצדק, הרי במקרים כאלה היועץ המשפטי לממשלה מחליט על עיכוב פעולות, וחזקה עליו שבכל מקרה ומקרה, בו יראה שאין יסוד להאשמה, יעכב את הפעולות. אחרת אפשר להגיע לכלל טעות אם יש או אין מקום להרשעה. אולם כאן מדובר על כך שאין יסוד להאשמה. אני אומר שקורים מקרים נדירים — ואני מקווה שלא יקרו בכלל — שבאים לבית-המשפט דברים שאין בהם יסוד להאשמה. לו היה חבר-הכנסת ארידור אומר שיש לתקן את סעיף 43 לחוק לתיקון דיני העונשין (דרכי ענישה) [גוסס משולב], במובן זה שבמקרה כאמור יקבל האדם לא רק את ההוצאות, אלא גם — במקרה שישב במעצר — יקבל פיצוי בעד המעצר, לא הייתי מתווכח אתו. אני חושב שיש יסוד להצעה כזו.

ירם ארידור (גח"ל):

זאת אפשר לעשות בוועדה.

שר-המשפטים י. ש. שפירא:

עדיין לא גמרת.

אני חושב שהצעת החוק, כפי שהיא מוצעת על-ידי חבר-הכנסת ארידור, היא קשה בשבילנו לא רק מבחינה תקציבית; אמנם גם מבחינה תקציבית זהו עול, ויש גבול ליכולת שלנו, ושאלת השאלה אם דווקא במצב עניינים זה יש להכביד על קופת האוצר. אבל הרבה יותר חמור העניין בשל העובדה שהצעה כזו עלולה להכביד

אברהם עופר (המערך, עבודה—מפ"ם):
אם הדבר ניתן מבחינה פרוצדורלית, אני מבקש לדחות את ההצבעה.

הי"ר י. גבון:
אעמיד תחילה להצבעה את ההצעה לדחות את ההצבעה בנושא זה.

הצבעה

בעד ההצעה לדחות את ההצבעה — 21

בעד ההצעה לקיים מיד את ההצבעה — 12

ההצעה לדחות את ההצבעה נתקבלה.

2. חוק שירות המדינה (גימלאות) (ביטול היוון קיצבאות לצמיתות) (הוראות שעה), תשל"א—1970 *

או שמונה שנים, ולא דווקא לאחר עשר שנים, גם אז מקבלת המשפחה את מלוא הקיצבה מבלי להתחשב בהיוון. לא כן הדבר לגבי קבוצה זיכרת של מקבלי גימלאות שהיוונו לצמיתות לפני קבלת החוק ב-1968.

לכן מציע אני לתקן את החוק, שיחול גם על הפנסיונרים שעד שנת 1968 היוונו חלק מקיצבתם. נוסף לזה הנני מציע ששרד האוצר, באישור ועדת העבודה של הכנסת, יוכל להקל גם על סוגים שונים של מקבלי גימלאות שטרם מלאו להם שבעים שנה, שיוכלו גם הם ליהנות מהסדר זה. המדובר בנכים או באנשים שחלו וצריכים היו לפרוש מן העבודה עקב הסיבות הללו. פירוש הדבר ששרד האוצר, באישור ועדת העבודה של הכנסת, יוכל לקבוע סוג מסויים, שיפרט אותו בתקנות.

אני סבור, חברי הכנסת, שהצעת החוק שאני מציע באה לתקן מצב של מקבלי קיצבה הזקוקים לה ובאה לעשות צדק. אני מניח מראש שהמדינה מוותרת, האוצר מוותר, על סכומים מסויימים, אולי ניכרים למדי, שבמקום ההיוון לצמיתות, שהיה החלטי, תהיה הגבלה לשתים-עשרה שנים. המדובר בשתים-עשרה שנים, כלומר יותר מעשר שנים, וזה נובע מכך שהסכום הגלובלי שקיבל בעל הגימלה או סכום ההיוון היה גדול מן הסכום שמקבלים עכשיו, אחרי שנת 1968.

(א) כל מי שייגיע לשבעים שנה והיוון את קיצבתו לצמיתות, יוכל כעבור שתים-עשרה שנים להיוון לקבל את מלוא הגימלה כאילו הסתיים ההיוון; (ב) משפחתו או שאיריו ייהנו מאותו דין. פירוש הדבר שאם נפטר בעל הגימלה, תוכל המשפחה לקבל מלוא הקיצבה, גם אם משך ההיוון לא הסתיים עדיין. נדמה לי שעל-ידי כך אנחנו עושים צדק לקאטיגוריה די מכובדת, ביחוד של ותיקים מקבלי גימלאות, עובדי מדינה.

רצוני לתקן טעות שנפלה בהצעת החוק. בסעיף 2, ברישה, אמר: "על פי תקנות שירות המדינה". צריך להיות: "לפי הדעת שירות המדינה".

אבקש את הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדה לדין טרומי, כהכנה לקריאה ראשונה.

הי"ר י. גבון:

רשות הדיבור לסגן שר האוצר, לתשובה.

לתמוך בהצעת שר המשפטים, בהיותי סבור שאת הדברים הטעונים בידור אפשר לברר בוועדה.

ובתשובה לדברי חבר-הכנסת ברעם רצוני לומר את הדברים הבאים: חבר-הכנסת ברעם, העקרון שמי שמואשם הוא גם אשם קיים רק במדינות רודניות-אצלנו בישראל קיים העקרון שמי שמואשם נחשב כחף מפשע עד שביית-המשפט מחליט אם הוא אשם או לא. אני אומר לך, אפילו אם יש לך התנגדות כה חזקה לכך שהצעת החוק שלי תעבור לוועדה, לא צריך בגלל ההתנגדות זו לבטל עקרון כל כך יסודי במשפט הישראלי.

הי"ר י. גבון:

לפנינו שתי הצעות, ואנו עוברים להצבעה.

הי"ר י. גבון:

הכנסת תעבור להצעת חוק של חבר-הכנסת קרגמן: חוק שירות המדינה (גימלאות) (ביטול היוון קיצבאות לצמיתות) (הוראות שעה), תשל"א—1970. רשות הדיבור לחבר-הכנסת קרגמן.

ישראל קרגמן (המערך, עבודה—מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. החוק המוצע בא לתקן מצבם של מקבלי קיצבאות מסויימים. עד לפני שנתיים לערך ניתן לעובדי מדינה שפרשו לגימלאות להוון או לקבל סכום חד-פעמי לפי חשבון אקטוארי מסויים, עד 25% מקיצבתם, וזה היה היוון החלטי, לצמיתות. ברור שמהגימלה שהיו מקבלים היו מנכים את ה-25% שקיבלו כתשלום חד-פעמי. זה היה הסכם החלטי, פירושו של דבר לצמיתות.

בשנת 1968 הונהג היוון לעשר שנים בלבד. זאת אומרת שבתום עשר שנים שוב משתלמת הקיצבה המל-אה. לא כן ביחס לאלה שקיבלו את ההיוון, את התשלום החד-פעמי לפי החשבון כפי שצינתי קודם. על אלה לא חל התיקון שנחשב על ידינו ב-1968. כאן נוצר עיוות מסויים, אי-צדק מסויים. ייתכן שבזמן שהובא החוק לכנסת, שקבע שמשנת 1968 יהיה ההיוון לעשר שנים, לא הביאו בחשבון את הקאטיגוריה הזאת של פנסיונרים ואת ההיוון לצמיתות של 25% שקיבלו. לאחר ההיוון נשארה בידי הפנסיונר גימלה לא-גדולה. על פי רוב מדובר על עובדי מדינה ותיקים שהגימלה שלהם היא בסכומים קטנים.

החוק המוצע בא לתקן את העיוות, שכנראה לא נראה על-ידי המחוקק כאשר הביא את התיקונים בשנת 1968, ובא לקבוע שמקבלי גימלאות שהיוונו לצמיתות חלק מהגימלה שלהם, בהגיעם לגיל שבעים שנה, יוכלו לקבל שוב את מלוא הגימלה, לאחר שתים-עשרה שנות היוון. יש פה הקלה גדולה; יש כאן עשיית צדק ביחס למקבלי קיצבאות שהיוונו את ה-25% לפני התיקון בחוק, בשנת 1968.

נוסף לכך, החוק שנתקבל בשנת 1968 קובע שבמק-רה שמקבל קיצבה נפטרה, מקבלים השאירים את מלוא הקיצבה, בלי להתחשב בתהליך ההיוון, אם משך ההיוון נסתיים או לא. אף אם הפטירה היתה לאחר ארבע, חמש

חוברת ד', ישיבה קי"ט, כ"ו חשון תשל"א (25 נובמבר 1970)
 - הצעות חוק של חברי כנסת (דינשטיין, נבון); חוק מס קנייה (סחורות ושירותים) (תיקון מס' 5) (נבון, קרגמן) -

סגן ער האוצר צ. דינשטיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. חוק גימלאות, עד לתקונו החל מ-1 בנובמבר 1967, איפשר לעובדי מדינה הפורשים לגימלה להון לצמיתות עד 25% מהקיבצה המגיעה להם.

עם תיקון החוק בתוקף החל מ-1 בנובמבר 1967 נקבע כי עובד הפורש לגימלה יוכל להון עד 25% מקיבצתו, אולם לתקופה של 10 שנים בלבד מיום פרישתו. היינו, המחוקק שלל את האפשרות של הון לצמיתות. כמו כן נקבע כי במקרה של פטירת הפנסיונר תוך תקופת עשר השנים יזכו שאיריו במלוא הקיבצה ללא כל ניכוי בגין ההון שנעשה.

ברור שעקב התיקון בחוק שונו מקדמי ההון בהתאם והסכומים הנוכחיים המשתלמים לפורש לגימלה תמורת הון חלק מקיבצתו נמוכים מאלה ששולמו לעמיתו אשר הון אותו חלק מקיבצתו לצמיתות לפני התיקון בחוק.

לאחר התיקון האמור בחוק הגימלאות הועלתה בפני האוצר מדי פעם התביעה להתחשב בפנסיונרים אשר היוונו חלק מקיבצתם לפני שנים רבות ועד היום מופחתת עקב כך קיבצתם בשיעור החלק שהון על-ידם בשעתו.

על פי חוות-דעת אקטואריות הוברד כי אין אפשרות

והצדקה אקטוארית להתויר לגלל ההיוון אחורנית. יחד עם זאת הובן כי ייתכן מעשה תחיקה בעניין זה על רקע סוציאלי, שיביא בחשבון את מצבו הכללי של הפנסיונר וגילו, לאחר שהיוון בומונו חלק מקיבצתו לצמיתות.

הצעתו של חבר-הכנסת קרגמן באה לפתור את הבעיה. בהצעה זו הושמטה הבחינה הסוציאלית של שיעור הכנסות הפנסיונר שמוצע להחזיר לו את מלוא קיבצתו, למרות שבזמנו היוון אותה לצמיתות. יחד עם זאת מוגבלת ההצעה לאותם פנסיונרים בלבד שעברו את גיל השבעים וחלפו שתיים-עשרה שנה מאז היוונו קיבצתם לצמיתות.

לפי הערכתנו אין ההצעה כרוכה בהוצאה תקציבית ניכרת, ועם זאת יהיה בה כדי להיטיב במידה משמעותית עם כמה עשרות פנסיונרים בגיל קשיש מדי שנה בשנה. על כן מסכים משרד האוצר להצעה, ואני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדה המתאימה, לדיון טרומי לקראת קריאה ראשונה.

היו"ר י. נבון:

אני מעמיד את ההצעה להצבעה.
 הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת החוק של חבר-הכנסת י. קרגמן לדיון טרומי בוועדת העבודה נתקבלה.

ד. חוק מס קנייה (סחורות ושירותים) (תיקון מס' 5), תשל"א - 1970 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

ג. החוק הקיים כולל הוראה המכוונת להחזר מס ששולם על תוצרת מקומית אשר בסופו של דבר לא נמכרה. כדי להבהיר שהמדובר אינו חל על יבוא סחורות וכי לא היתה כוונה כזאת מעולם, באים סעיפים 7 ו-8 לחוק המוצע.

אין הסתייגויות. אך אבקש לתקן טעות דפוס שנפלה בנוסח ההצעה, והיא בתחילת סעיף 5 (א) לחוק העיקרי: במקום המלה "הוראה" צריך להיות "הוראה".

היו"ר י. נבון:

נצביע על הסעיפים 1-8 בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיפים 1-8 נתקבלו.

היו"ר י. נבון:

נצביע על החוק בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק מס קנייה (סחורות ושירותים) (תיקון מס' 5), תשל"א - 1970, נתקבל.

היו"ר י. נבון:

חברי הכנסת, הישיבה הבאה תתקיים ביום שני בשעה 16.00. ישיבה זו נעולה.

היו"ר י. נבון:

אנחנו עוברים לסעיף ד' בסדר-היום: חוק מס קנייה (סחורות ושירותים) (תיקון מס' 5), תשל"א - 1970, קריאה שנייה ושלישית. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. חוק זה מכון להשגת מספר מטרות:

א. לתקן את הגדרת המושג "מכירה" על-ידי כך שבמושג זה תיכלל גם קבלת סחורה לאחר שנעשתה בה פעולת ייצור או שנוצרה לצורך עצמי וששר האוצר, באישור ועדת הכספים, קבע אותה בצו. הדוגמה הבולטת לכך היא הפיכת מכוניות מסחריות באמצעות פעולה מסוימת למכוניות רגילות.

הכוונה היא, שכאשר משנים את סוגה של סחורה תהיה אפשרות לחייב במס קנייה את הסחורה לפי סוגה החדש. אין הוראת החוק קובעת באופן אוטומטי הטלת מס על סוגי סחורות כאלה, אלא מקנה לשר האוצר, באישור ועדת הכספים, את הסמכות להגדיר בצו סחורה כזאת.

ב. החוק בא להסדיר תהליך של הגשת עררים לוועדת ערר וממנה, בשאלות משפטיות, לבית המשפט המחוזי, וזו, בלי ספק, הקלה גדולה לאזרח.

הישיבה נעולה בשעה 14.13.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות קי"ז - קי"ט

- א. שאילחות.
- ב. חוק מקצועות רפואיים (אגרות), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- ג. חוק לתיקון פקודת המבחן, תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- ד. חוק מס קנייה (סחורות ושירותים) (תיקון מס' 5), תשל"א-1970 (קריאה שנייה ושלישית).
- ה. חוק רשות השידור (תיקון מס' 3), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- ו. חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 2), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה) - הצעת חבר הכנסת ר. ארזי.
- ז. חוק דיני החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970 (קריאה שנייה ושלישית).
- ח. חוק השכירות, תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- ט. חוק המכר (מכר-טובין בין-לאומי), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- י. חוק לתיקון פקודת העדות (מס' 9), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- יא. חוק ניירות ערך (תיקון מס' 2), תשל"א-1970 (קריאה שנייה ושלישית).
- יב. חוק רואי חשבון (תיקון), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- יג. חוק דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), (תיקון מס' 2), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- יד. חוק המיטלטלין (הוראות משלימות), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- טו. הצעות חוק של חברי כנסת (דיון מוקדם).
- טז. חוק לתיקון תקנות-שעת-חירום (רישום ציוד וגיון-סו) (מס' 2), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
- יז. חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 2), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- יח. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 31), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- יט. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 32), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- כ. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 33), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
- כא. חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 6), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
- כב. חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (פיקוח על אניות) (תיקון), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
- כג. חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (השט"חיים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל - שיפוט בעבריות ועזרה משפטית), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
- כד. חוק הסעד המשפטי, תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
- כה. חוק לתיקון סדר הדין הפלילי (מעצר וחופש) (מס' 2), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
- כו. חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 11), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).
- כז. חוק הטיס (עבירות ושיפוט), תשל"א-1970 (קריאה שנייה ושלישית).
- כח. התערעדות ביחסי העבודה (הצעת חבר-הכנסת מ. אביזוהר).
- כט. תמריצים להכוונת אוכלוסין לערי הפיתוח (הצעת חבר-הכנסת י. יפרח).
- ל. חוק לתיקון פקודת העדות (מס' 8), תשכ"ט-1969 (קריאה ראשונה).
- לא. חוק התיכונן והבנייה (תיקון מס' 2), תשכ"ט-1969 (קריאה ראשונה).
- לב. חוק רשות הגמלים (תיקון), תשכ"ט-1969 (קריאה ראשונה).
- לג. חוק ועדות חקירה (תיקון), תש"ל-1970 (קריאה ראשונה).
- לד. הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת ג. פת.
- לה. הצעה דחופה לסדר-היום של חבר-הכנסת מ. וילנר.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות קי"ז - קי"ט

129. ג. פת (גח"ל): המצב במינהל מקרקעי ישראל.
130. מ. וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה): מניעת העלאתם של תעריפי החשמל.

ג. הצעת חוק לתיקון דיני העונשין (דרכי ענישה) (תיקון), תש"ל-1970

(הוגשה על-ידי חבר-הכנסת י. ארידור)

על-ידי המדינה זוכה זכאי לתשלום כלשהו בגין הוצאות הגנתו, אלא אם דאה בית-המשפט שלא היה יסוד להאשמה. אין החוק מאפשר פיצוי כלשהו לנאשם שהיה יסוד מלכתחילה להאשמתו אך בפסק הדין זוכה מאשמה. כמו כן אין החוק מאפשר חיוב בתשלום פיצוי כלשהו בשל מעצר או מאסר שריצה הנאשם אשר זוכה. הצעת החוק באה לתקן פגמים אלה ולהחיל את חובת התשלום, כאשר נראה הדבר לבית-המשפט כצודק, על אוצר המדינה או על הקובל, בהתאם לזהות המאשים באותו משפט.

בחוק לתיקון דיני העונשין (דרכי ענישה), תשי"ד-1954¹, במקום סעיף 36 יבוא:

"36. במשפט בו זוכה הנאשם מן האשמה שיוח-סה לו רשאי בית-המשפט לצוות, אם נראה לו הדבר לצודק, כי אוצר המדינה או הקובל הפרטי, לפי העניין, ישלם לנאשם את הוצאות הגנתו וכן פיצוי על מעצר או מאסר שריצה הנאשם בקשר להאשמה ממנה זוכה, בסכום שקבע בית-המשפט."

דברי הסבר

בהתאם למצב המשפטי הקיים אין נאשם שהואשם

ד. הצעת חוק שירות המדינה (גימלאות) (ביטול היוון קיצבאות לצמיתות) (הוראות עשה), תשל"א-1970

(הוגשה על-ידי חבר-הכנסת י. קרגמן)

1. הגדרה

בחוק זה תהא לכל מוגח המשמעות שיש לו בחוק שירות המדינה (גימלאות) (נוסח משולב), תש"ל-1970², ובתקנות שהותקנו לפיו.

2. ביטול היוון קיצבה לצמיתות

אדם שהיוון חלק מקיצבתו לצמיתות על-פי תקנות שירות המדינה (גימלאות) (היוון קיצבאות ותביעות נגד צד שלישי), תשכ"ח-1968, רואים אותו כאילו היוון אותו חלק מקיצבתו ממועד ההיוון לתקופה של שתיים-עשרה שנים ולאחר תקופה זו דינו כדיון מי שלא היוון.

3. דין קיצבת שאירים שהוונה לצמיתות

נפטר אדם לאחר שהיוון חלק מקיצבתו לצמיתות תחושב קיצבת שאיריו כאילו לא היוון.

4. ביטול זכויות למפרע

לא תהא זכות לכל זכאי לתשלום על-פי חוק זה לגבי קיצבה שהוא היה זכאי לה לפני תחילת חוק זה.

5. תחולה

סעיף 2 יחול על מי שמלאו לו 70 שנה או שהוא נמנה עם סוג בני אדם ששר האוצר, באישור ועדת העבודה של הכנסת, קבע אותם לעניין חוק זה.

ה. הצעת חוק מס קנייה (סחורות ושירותים) (תיקון מס' 5), תשל"א-1970

1. תיקון סעיף 1

בסעיף 1 לחוק מס קנייה (סחורות ושירותים), תשי"ב-1952³ (להלן - החוק העיקרי), בהגדרת "מכירה", בסופה יבוא "וכן קבלת סחורה לאחר שנעשתה בה פעולת ייצור, וייצור סחורה, אשר שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת קבע אותה בצו, בידי אדם לצורך עצמי".

2. החלפת סעיף 5 והוספת סעיפים 5א, 5ב ו-5ג

במקום סעיף 5 לחוק העיקרי יבוא:

5. ערך וערך ביניים

(א) הרואה עצמו מוקפח על-ידי סיווג סחורה או שירות או על-ידי קביעת מחיר סיטוני או מחיר שירות, או על-ידי מעשה המנהל בסחר-רה לפי סעיף 4(1), רשאי לערר עליהם לפני ועדת ערר תוך שלושים יום מהיום שבו נמסרה

לו הודעה על הסיווג, הקביעה או המעשה הא-מורים, ובלבד שהפקיד בידי המנהל את סכום המס במועד שנועד לפרעונו או את הסחורה, לפי העניין, או נתן ערובה כפי שקבע המנהל.

(ב) על קביעת המנהל בדבר הערובה לפי סעיף קטן (א) ניתן לערר בערר ביניים לפני יושב-ראש ועדת ערר תוך שלושים יום מהיום שבו נמסרה לעורר הודעה כאמור בסעיף קטן (א); החלטת יושב-ראש ועדת הערר תינתן תוך ארבעה-עשר יום ותהיה סופית.

(ג) הוגש ערר ביניים כאמור בסעיף קטן (ב) ניתן לערר ללא הפקדה או מתן ערובה לפי סעיף קטן (א), אלא שהוועדה לא תדון בערר כל עוד לא מילא העורר אחר החלטת יושב-ראש ועדת הערר בערר הביניים.

¹ ס"ח תשי"ד, עמ' 234.

² ס"ח תש"ל, עמ' 65.

³ ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשי"ד, עמ' 113; תשי"ח, עמ' 60; תשכ"ב, עמ' 44; תשכ"ח, עמ' 157.

45. ועדת ערר
(א) שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר, ימנה ועדות ערר של שלושה לעניין סעיף 5; יושב-ראש ועדת ערר יהיה אדם הרשום בפנקס עורכי הדין.
- (ב) הוראות סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968¹ יחולו על ועדת ערר בשינויים המחוייבים לפי העניין.
- (ג) ועדת ערר רשאית לפסוק בדבר הוצאות הערר, לרבות שכר טרחת עורך-דין, הוצאות נסיעה ושכר בטלה של עדים.
35. ערעור לבית-המשפט המחוזי
על החלטתה של ועדת ערר ניתן לערער בבעיה משפטית לבית-המשפט המחוזי תוך שלושים יום מהיום שהובאה ההחלטה לידיעת העורר.
45. תקנות סדרי דין, אגרות ושכר
שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות סדרי דין לעניין ערר, ערר ביניים וערעור לפי סעיפים 5 ו-5ב, וכן רשאי הוא לקבוע את האגרות שישולמו ואת שכר חברי ועדת ערר.
3. תיקון סעיף 9
בסעיף 9 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א) (1), במקום "בעל סחודה" יבוא "בעל לעניין טובין".
4. תיקון סעיף 16
בסעיף 16 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ח), במקום "לערער" יבוא "לערוד".
5. תיקון סעיף 19
בסעיף 19 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ג), במקום "רשאי לערער עליה לפני ועדת ערעורים" יבוא "רשאי לערוד עליה לפני ועדת ערר", והמלים "למעט סעיף קטן (ב)" - יימחקו.
6. תיקון סעיף 22
בסעיף 22 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ב) (3), במקום "לערער" יבוא "לערוד".
7. תיקון סעיף 27
בסעיף 27 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א) (1), בסופו יבוא "למעט אלה שהמס עליהן שולם בשעת ייבואן".
8. תחולה
נאמר בזה כי הדין הוא, וכן היה, כאמור בסעיף 7.

סיכום הישיבות

- ישיבה קי"ז (כ"ד בחשוון תשל"א – 23 בנובמבר 1970)**
- היו"ר – ר. בריקת; ט. סנהדריא.
- א. מזכיר הכנסת ה. ליאור הודיע על המסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת.
- ב. י. ישעיהו-שרעבי (יו"ר ועדת הכנסת) הודיע על חילופי גברי בוועדת החוקה, חוק ומשפט.
- ג. שר-הדתות ז. ורהפטיג השיב על 6 שאילתות של חברי הכנסת: א. אבנרי, א. חביבי, מ. פרוש, מ. וילנר, ש. ארבל-אלמוזלינו.
- שר-הבריאות ו. שם-טוב השיב על 15 שאילתות של חברי הכנסת: ח. קורפא, ש. לורנץ, א. ורדיגר, ש. י. גרוס, י. תמיר, י. ארידור, ש. תמיר, א. שוסטק, ה. גרוסמן.
- ד. שר-הבריאות ו. שם-טוב הביא לקריאה ראשונה חוק מקצועות רפואיים (אגרות), תשל"ל-1970. בוויכוח השתתפו: י. גולן, א. אבנרי, מ. וילנר. שר-הבריאות השיב למתווכחים.
- הוחלט: להעביר את החוק לוועדת השירותים הציבוריים.
- ה. ג. פת הגיש הצעה לסדר-היום בדבר המצב במינהל מקרקעי ישראל. שר-החקלאות ח. גבתי השיב להצעה. ש. תמיר הציע להעביר את העניין לוועדה. הוחלט: להסיר את העניין מסדר-היום.
- מ. וילנר מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מהצבעה.
- ו. ר. ארזי הביא לקריאה ראשונה חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 2), תשל"א-1970. בוויכוח השתתפו: נ. אליעד, א. שוסטק, א. אבנרי, ר. ארזי השיב למתווכחים.
- הוחלט: להעביר את החוק לוועדה שתיקבע על-ידי ועדת הכנסת.
- ז. שר-הסעד מ. חזני הביא לקריאה ראשונה חוק לחיקון פקודת המבחן, תשל"ל-1970. בוויכוח השתתפו: מ. נסים, א. אנקוריון, י. נחושתן, נ. אליעד, ש. כהן, ש. י. גרוס, מ. וילנר.
- ישיבת קי"ח (כ"ה בחשוון תשל"א – 24 בנובמבר 1970)**
- היו"ר – מ. זר; ש. רוזן.
- א. שר-המשפטים י. ש. שפירא השיב על 5 שאילתות של חברי הכנסת: ש. כהן, ז. המר, י. תמיר, א. אבנרי, ש. לורנץ.
- ב. שר-המשפטים י. ש. שפירא הביא לקריאה ראשונה חוק השכירות, תשל"ל-1970. בוויכוח השתתפו: ג. פת, א. אנקוריון, י. ש. בן-מאיר, ר. ארזי, א. גולדשטיין, י. קורן, י. בדר, מ. פרוש, י. נחושתן, י. ארידור, ג. האוזנר, י. הורביץ, ש. תמיר, מ. צ. נריה.
- מ. וילנר הגיש הצעה דחופה לסדר-היום בדבר מגיעת העלאתם של תעריפי החשמל. שר-הפיתוח ח. גבתי השיב להצעה. ש. כהן הציע להעביר את העניין לוועדה.
- הוחלט: להסיר את העניין מסדר-היום.
- ד. חבר-הכנסת א. אבנרי מסר הודעה אישית.
- ישיבה קי"ט (כ"ו בחשוון תשל"א – 25 בנובמבר 1970)**
- היו"ר – י. נבון.
- א. מזכיר הכנסת ח. ליאור הודיע על המסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת.
- ב. שר-החוק א. אבן השיב על 41 שאילתות של חברי הכנסת: ש. לורנץ, ש. ארבל-אלמוזלינו, מ. אביזוהר, י. תמיר, מ. פרוש, א. אבנרי, ש. תמיר, ר. ארזי, ז. המר, ז. שובל, ש. כהן, ג. האוזנר, מ. סנה, ג. אליעד, י. הורביץ, ת. טובי.
- י. ארידור הגיש הצעת חוק לתיקון דיני העונשין דרכי ענישה) (תיקון), תשל"ל-1970. שר-המשפטים י. ש. שפירא השיב להצעה והציע להעבירה לוועדה. מ. ברעם הציע להסיר את ההצעה מסדר-היום. י. ארידור השיב לו. א. עופר הציע לדחות את ההצבעה.
- הוחלט: לדחות את ההצבעה.
- ד. י. קרגמן הגיש הצעת חוק שירות המדינה (גימל-אות) (ביטול היוון קיצבאות לצמיתות) (הוראות שעה), תשל"א-1970. סגן שר האוצר צ. דינשטיין השיב להצעה.
- הוחלט: להעביר את הצעת החוק לדיון טרומי לוועדת העבודה.
- ה. י. קרגמן הביא לקריאה שנייה חוק מס קנייה (סחור-רות ושירותים) (תיקון מס' 5), תשל"א-1970.
- הוחלט: לקבל את החוק.